

Α Π Λ Η Κ Α Τ Η Χ Η Σ Η

«Μορφώστε τόν λαόν εν σωπῇ. Αὐτός θάναί ὁ μοναχικός σας ἄθλος.
Γιατί αὐτός ὁ λαός εἶναι θεοφόρος» (Ντοστογιέφσκυ, ἀπό τίς διδασχές τοῦ σάραετς Ζωσιμά)

Ἰούνιος 2009 – Ἄριθμ. 30

Συντάκτης: Ἐπίσκοπος Ἱερεμίας Φούντας, Μητροπολίτης Ἱ. Μ. Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως

Δημητσάνα Τ.Κ. 220 07 ἢ Μεγαλόπολη Τ.Κ. 222 00

Ἡλεκτρονική Διεύθυνσις: www.imgortmeg.gr

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΩΝ ΣΥΣΣΙΤΙΩΝ

Δημητσάνα 25 Ἰουνίου 2009

Ἀγαπητοί μου κύριοι,

1. Μέ πολλή θλίψη διεπίστωσα ὅτι στήν Ἱερά Μητρόπολη Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως, τήν ὁποία ὑπηρετῶ, καί στό ἓνα τμήμα της, τήν Γορτυνία, καί στό ἄλλο, τήν Μεγαλόπολη, ὑπάρχουν ἀρκετοί φτωχοί ἀδελφοί μας, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται καί αὐτῆς τῆς καθημερινῆς τροφῆς, «ἓνα πιάτο φαγητό», πού λέμε. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ Μητρόπόλη μας – ἡ Ἐπαρχία ἰδιαίτερα τῆς Μεγαλόπολης – εἶναι πυρόπληκτη. Κάηκαν τά χωριά της, τά δάση της, τά πλούσια βοσκοτόπια της· κάηκαν σπίτια ἀνθρώπων, ἀκόμη δέ κατακάηκαν καί ἄνθρωποι. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι στήν ἀρχή τοῦ πανικοῦ τῆς πυρκαϊᾶς προσφέρθηκαν πολλοί, πέραν τῆς ἐπαρχίας μας, γιά βοήθεια. Τώρα ὅμως δέν προσφέρεται ἡ βοήθεια αὐτή καί οἱ πυρόπληκτοι καταφεύγουν συχνά στήν Ἱερά μας Μητρόπολη ζητοῦντες τά ἀναγκαῖα τους.

2. Μεταξύ αὐτῶν τῶν πυρόπληκτων τῶν χωριῶν μας εἶναι πολλοί γέροντες στήν ἡλικία, ἐγκαταλειμμένοι παπποῦδες καί γιαγιάδες, πού δέν μποροῦν μόνοι τους νά φροντίσουν γιά τό φαγητό τους καί σοῦ καίγεται ἡ καρδιά, ὅταν συλλογίζεσαι τήν περίπτωσή τους. Ὅχι μόνο μέ θλίψη, ἀλλά καί μέ πόνο πολύ θά πῶ ὅτι στούς στερουμένους τό καθημερινό φαγητό τους συγκαταλέγω στήν ἐπαρχία μας καί ὄρφανά παιδιά, πού στεροῦνται τούς γονεῖς τους, εἴτε καί παιδιά ἐγκαταλειμμένα, παιδιά χωρισμένων γονέων. Ἀλλά, μεταξύ αὐτῶν πού στεροῦνται τόν ἐπιούσιο ἄρτο ὑπολογίζω καί τούς ἀλλοδαπούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐγκατασταθεῖ, μονίμως ἤδη, στά μέρη μας καί συναναστρέφονται μέ τόν ἐντόπιο πληθυσμό μας. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δέν κάνει διάκριση μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά βλέπει καί αὐτούς τούς ξένους ὡς ἀδελφούς, ὡς εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, καί ἄρα πρέπει νά φροντίσει καί γι' αὐτούς.

3. Τό πράγμα αὐτό, τό ὅτι δηλαδή ὑπάρχουν στήν ἐπαρχία μας ἄνθρωποι πού δέν ἔχουν νά φᾶνε, δέν πρέπει νά ἀφήσει κανέναν ἀδιάφορο, πολύ δέ περισσότερο δέν πρέπει νά ἀφήσει ἀδιάφορο ἐμένα τόν Ἐπίσκοπο, πού ὀνομάζομαι «πνευματικός πατήρ» τοῦ λαοῦ. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητοί μου, δέν βλέπει τόν ἄνθρωπο μο-

νομερῶς, ὡς ψυχὴ μόνο – αὐτό εἶναι ἡ αἵρεση τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ –, ἀλλά τόν βλέπει καί ὡς σῶμα, τόν βλέπει ψυχροσωματικά. Ἔρα πρέπει νά φροντίζουμε καί γιά τίς ὑλικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ.

Ἀποφασίσαμε, λοιπόν, νά δημιουργήσουμε καθημερινά συσσίτια στήν Μητρόπολή μας γιά τούς πένητες αὐτούς ἀδελφούς μας, πού στεροῦνται τό καθημερινό τους φαγητό. Ἡ ἀρχή τῶν συσσιτίων γίνεται ἀπό τήν μεγάλη πόλη τῆς Μεγαλόπολης καί σύντομα θά ἐπεκταθοῦμε καί στήν Γόρτυνα.

Ἀναφέρω ὅμως ὅτι ἡ Ἱερά Μητρόπολη Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως εἶναι πτωχή, εἶναι πολύ πτωχή. Γιά τό ἔργο αὐτό τῶν καθημερινῶν συσσιτίων, πού ξεκινᾶμε, δέν ἔχουμε πόρους. Καί ὅμως μᾶς κάνει ἡ ἀνάγκη, ἡ μεγάλη ἀνάγκη γιά τούς ἀδελφούς μας, νά τό ξεκινήσουμε, ἐλπίζοντες καί πιστεύοντες στήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί στήν δική σας βοήθεια.

4. Μέ τήν ἐπιστολή μου αὐτή, ἀγαπητοί μου, χτυπῶ τήν πόρτα τῆς εὐγενικῆς σας καρδιάς καί σᾶς θερμοπαρακαλῶ νά μᾶς βοηθήσετε στό ἔργο τῶν συσσιτίων, πού ξεκινᾶμε. Δεχόμαστε ὅποιαδήποτε προσφορά. Ἐάν διαθέτετε εἶδη διατροφῆς (ψωμί, γάλατα, κρέατα, ψάρια, ζυμαρικά, ὄσπρια, τυριά, ὀπωροκηπευτικά ἢ ἄλλα τρόφιμα) ἢ ἂν γνωρίζετε φίλους σας πού ἔχουν σουπερ μάρκετ καί ἐμπορικά καταστήματα καί διαθέτουν τέτοια εἶδη, τόσο στήν ἐπαρχία ὅσο καί στήν Ἀθήνα, παρακαλοῦμε διαβιβάστε τό καυτό αἶτημά μας περί τῆς ἀνάγκης τῶν συσσιτίων μας, γιά νά μᾶς ἀποστείλουν ὅ,τι μποροῦν. Ἐάν ἄλλοι γιά τό ἔργο αὐτό θέλουν νά μᾶς βοηθήσουν χρηματικῶς, γιά νά ἀγοράσουμε ἐμεῖς τά εἶδη ἢ νά προσφέρουμε σχετικό ποσό σέ φτωχές οἰκογένειες, γιά νά μαγειρεύουν οἱ ἴδιοι, παρακαλοῦμε νά μᾶς ἀποστείλουν τήν βοήθειά τους στόν ὑπ. ἀριθμ. 335/29654536 λογαριασμό τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Μητροπόλεώς μας στήν Ἐθνική Τράπεζα. Ἔχετε ὅμως ὑπ' ὄψιν, ὅσοι καταβάλλετε χρηματικό ποσό στόν λογαριασμό μας, νά μᾶς ἐνημερώνετε καί τηλεφωνικῶς γι' αὐτό, γιά νά σᾶς ἀποστέλλουμε τήν νόμιμη ἀπόδειξη, τήν ὁποία μπορεῖτε νά ὑποβάλλετε καί στήν Ἐφορία.

Διεύθυνση γιά τήν ἀποστολή εἰδῶν: Πρός Ἱερά Μητρόπολη Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως, Μεγαλόπολη, Τ.Κ. 222 00.

Γιά ὅποιαδήποτε πληροφορία ἐπικοινωνήστε μέ τόν Ἀρχιμ. π. Ἰάκωβον Κανάκη, Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως, στό τηλέφωνο 6937619333.

Σᾶς εὐχομαι πλούσια τήν εὐλογία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου σέ Σᾶς καί τήν οἰκογένειά Σας.

Μέ πολλές εὐχές

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Υ.Γ.: Παρακαλοῦμε, ὅσοι μᾶς ἀποστείλουν ὅποιαδήποτε βοήθεια νά ἀποστείλουν ταχυδρομικῶς καί τά ὀνόματα τῶν προσώπων τῶν οἰκογενειῶν τους, καί τῶν ζώντων καί τῶν κεκοιμημένων, γιά νά τά μνημονεύουμε στήν Θεία Λειτουργία.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ ΤΗΝ 30-ήν ΙΟΥΝΙΟΥ 2009

[Στήν κατασκήνωση τοῦ μακαριστοῦ πατρός Γερβασίου Παρασκευοπούλου
(Συχαϊνά Πατρῶν) τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν]

Θέμα: «Ὁ Ἐπίσκοπος στήν Ἐκκλησία καί ἡ Ἐκκλησία στόν Ἐπίσκοπο. Καί ὅποιος δέν εἶναι μέ τόν Ἐπίσκοπο δέν εἶναι μέ τήν Ἐκκλησία» (Ἅγιος Κυπριανός Καρχηδόνας)

1. Εὐχαριστῶ, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί χριστιανοί, τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πατρῶν κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ γιά τήν χαρά πού μοῦ ἔδωσε νά μετάσχω στήν ἐκδήλωση αὐτή πρός τιμήν τοῦ ἀειμνήστου μακαριστοῦ Γέροντος πατρός Γερβασίου Παρασκευοπούλου τοῦ καταγομένου ἀπό τό χωριόν Νυμφασία (Παλαιά Γρανίτσα) τῆς Γορτυνίας. Τό χωριό αὐτό ἀνήκει στήν Ἱερά Μητρόπολη Γορτυνος καί Μεγαλοπόλεως, τήν ὁποίαν ἐλεήθην ἀπό τόν Κύριο νά ποιμαίνω. Ὄταν διέρχομαι τά χωριά τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως, πορευόμενος γιά κάποιο ποιμαντικό μου ἔργο, τά σταυρώνω ἀπό μακριά στό πέρασμά μου. Ὄταν ὅμως περνῶ ἀπό τό χωριό Νυμφασία, κάνω ἐγώ τό σταυρό μου, γιατί ἔχω τή συνείδηση ὅτι στό χωριό αὐτό εἶναι ἡ μορφή τοῦ ἁγίου Γέροντος, τοῦ πατρός Γερβασίου· αὐτό τό χωριό ἐγέννησε αὐτόν τόν νεώτερο πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐλπίζω δέ, Σεβασμιώτατε Πάτερ κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΕ, σύντομα, διά τῶν Εὐχῶν Σας, νά ἔχουμε τή χαρά νά ἀνεγείρουμε στήν Νυμφασία Ναό πρός τιμήν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γερβασίου, τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου τοῦ πατρός Γερβασίου, στόν ὁποῖο, Σεβασμιώτατε, Σεῖς θά κληθεῖτε γιά νά τελέσετε τά Ἐγκαίνια.

2. Τόν εὐλαβοῦμαι τόν πατέρα Γερβάσιο, ἀδελφοί χριστιανοί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, τήν Ὅποια Μητρόπολη ἐγώ, γιά τήν θρησκευτική της δόξα καί τό μεγαλεῖο της τήν θεωρῶ ὡς «κέρας χριστιανῶν Ὁρθοδόξων»! Τόν εὐλαβοῦμαι λέγω τόν πατέρα Γερβάσιο, δέν εἶχα ὅμως τή χαρά καί τήν εὐλογία νά τόν γνωρίσω προσωπικά καί νά λάβω τήν εὐχή Του. Ἦμουν μικρό παιδί θυμᾶμαι, 13 ἐτῶν περίπου, ὅταν ἀπό τή πατρίδα μου Ναύπακτο, ἀπέναντι, ἦρθα ἐδῶ σ' αὐτόν τόν τόπο τῆς Κατασκήνωσης γιά νά ἐξομολογηθῶ στόν ἅγιο Γέροντα. Ἀπουσίαζε ὅμως καί ἔφυγα, θυμᾶμαι, λυπημένος... Νομίζω ὅμως ὅτι ἔχω τήν εὐχή τοῦ πατρός Γερβασίου, γιατί τόν εὐλαβοῦμαι καί τόν ἀγαπῶ πολύ, τόν μνημονεύω δέ καί τόν ἐπικαλοῦμαι συχνά καί ἀναπαύομαι στή γραμμή του, τήν ὁποία θέλω νά ἀκολουθῶ καί ἐγώ: Τήν λειτουργική καί ζηλωτική γιά τά πάτρια τῆς πίστεως ἀγωνιστική Του γραμμή.

3. Για τό τελευταῖο πού εἶπα, Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, ὅτι ὁ πατήρ Γερβάσιος ἦταν ἀγωνιστής τῶν πατρίων, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά πῶ ὅτι δέν υπάρχουν τέτοιοι ἀγωνιστές σάν τόν πατέρα Γερβάσιο. Καί παλαιότερα καί τώρα, ἀδελφοί, πολλοί παριστάνουν τούς ἀγωνιστές τῆς πίστεως, δέν εἶναι ὅμως σωστοί ἀγωνιστές· γι' αὐτό καί ὁ λαός δέν τούς δίνει ἐμπιστοσύνη καί γι' αὐτό τελικά δέν ἐπιτυγχάνουν οἱ ἀγῶνες τους.

Ἡ ἀγωνιστικότητα, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, εἶναι ἓνα χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Καί γιά νά λάβει κανεῖς τό χάρισμα αὐτό πρέπει ὅλη του ἡ ζωή νά εἶναι ἐνάρετη. Αὐτός πού ἔχει τό χάρισμα αὐτό πρέπει νά εἶναι ἄνθρωπος πολλῆς προσευχῆς καί μεγάλης ἀρετῆς: Νά εἶναι πρᾶος, νά εἶναι ἀγνός καί νά εἶναι γνώστης τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Νά ἔχει ὄχι ἀπλῶς μία γραμματολογική ἐννοια τῶν Γραφῶν, ἔστω καί ἐπιστημονική, ἀλλά νά γνωρίζει τό βάθος τῆς πατερικῆς Θεολογίας καί νά ἐρμηνεύει τήν Ἁγία Γραφή διά τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Νά γνωρίζει τούς τρόπους καί τή μέθοδο τῆς πορείας γιά τό Θεό. Νά εἶναι δηλαδή αὐτός ὁ ἴδιος θεραπευμένος ψυχικά, ὥστε νά μπορεῖ νά βοηθεῖ καί γιά τή θεραπεία τοῦ ἄλλου καί νά διαμαρτύρεται ἔτσι δικαίως, ὅταν οἱ «κομπογιαννῆτες» δίνουν λανθασμένα φάρμακα γιά τή θεραπεία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Δηλαδή, ἡ ἀγωνιστικότητα δέν εἶναι ἓνα χάρισμα ἀνεξάρτητο ἀπό τήν ὅλη πνευματικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτό καί σέ κάποιον πού παριστάνει τόν ἀγωνιστή δέν τοῦ δίνουμε ἐμπιστοσύνη ἂν δέν ἔχει δύναμη προσευχῆς καί βαθιᾶ ταπείνωση, πού τό χαρακτηριστικό της εἶναι νά ἐκφράζεται μέ ἀγάπη καί εὐγένεια πρὸς τούς ἀδελφούς.

Ἐπίσης, ὁ πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος ἦταν σωστός ἀγωνιστής, ἦταν ἀγωνιστής ὅπως εἶπα παραπάνω. Ζοῦσε τή θεία Λειτουργία, τήν ζοῦσε καρδιακά καί «ἐπιστημονικά», ὅπως φαίνεται ἀπό τό ὑπέροχο βιβλίο του «Ἐπιστάσια ἐπί τῆς Θείας Λειτουργίας». Ὁ πατήρ Γερβάσιος πέθαινε, ἂν δέν λειτουργοῦσε! Ἦταν βαθύς θεολόγος, γνώστης τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί μάλιστα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἰδιαίτερα. Γνώριζε στό βάθος της τήν πατερική Θεολογία. Ἦταν ἅγιος στό βίο του. Ἦταν πρᾶος, πραότατος, καί γλυκός στούς τρόπους του. Ἦταν ἀγκαλιά στόν μετανοοῦντα ἁμαρτωλό! Ἦταν μανούλα! Ἦταν, ὅταν φώναζε καί ὕψωνε τή φωνή του ὑπερασπιζόμενος τήν πίστη ἡ ἐλέγχοντας τίς παραβάσεις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, δέν φαινόταν ὅτι αὐτό τό ἔκανε ἀπό νευρικότητα τοῦ χαρακτῆρος του, γιατί εἶπαμε ὅτι ἦταν πραότατος. Οἱ ἀγωνιστικοί καί ἐλεγκτικοί λόγοι τοῦ πατρός Γερβασίου ἦταν ἐκφραση τῆς θερμῆς ἀγάπης του πρὸς τό Θεό καί τήν ἁγία του Ἐκκλησία. Οἱ ἀγῶνες του γιά τήν πίστη καί τά ἀγνά ἦθη ἦταν ἀπόρροια τοῦ ὅλου βίου του, γι' αὐτό καί ἔμεινε ὡς σωστός ἀγωνιστής. Ἐπειδή ἦταν ἅγιος.

4. Ἀλλά στή σημερινή μου ταπεινή ὁμιλία, ἀδελφοί μου χριστιανοί, ἤθελα νά τονίσω μιὰ ἄλλη πλευρά τῆς πνευματικότητας τοῦ πατρός Γερβασίου, ἡ ὁποία λείπει πολύ στίς ἡμέρες μας, γι' αὐτό καί μᾶς εἶναι πολύ ἀναγκαία. Ἦθελα νά τονίσω τήν ἐκκλησιολογία τοῦ πατρός Γερβασίου. Ναί! Ὁ πατήρ Γερβάσιος, ὅπως φαίνεται ἀπό τά κατάλοιπα τῶν γραπτῶν του, ὅπως φαίνεται ἀπό τό βιβλίο του «Ἐπιστασία ἐπί τῆς Θείας Λειτουργίας», εἶχε σωστό ἐκκλησιολογικό φρόνημα.

Ἐκκλησιολογικό φρόνημα σημαίνει νά γνωρίζουμε τό λόγο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ὅτι: «Τάξις ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις· τό μὲν ποιῆμιον, τό δέ ποιμένες». Καί ὁ ἴδιος Πατέρας πάλι εἶπε, ὅτι ὁ Κύριος ὄρισε: «Τό μὲν (οἱ ποιμένες) ἄρχειν, τό δέ (οἱ λαϊκοί) ἄρχεσθαι».

Ἐκκλησιολογία, ἀδελφοί, σημαίνει νά γνωρίζετε ὅτι καί σεῖς οἱ λαϊκοί ἀποτελεῖτε τήν Ἐκκλησία. Λέγεσθε δέ λαϊκοί, γιατί εἶστε ὁ λαός τοῦ Θεοῦ. Τό «λαϊκός» δέν εἶναι βέβηλη λέξη, ἀλλά εἶναι ἱερή. Σημαίνει τό λαό τοῦ Θεοῦ, ἐπαναλαμβάνω. Καί ἡ Θεία Λειτουργία λέγεται ἔτσι, γιατί εἶναι «ἔργο» τοῦ «λείτους», τοῦ λαοῦ δηλαδή. Καί οἱ λαϊκοί λοιπόν ἀποτελοῦν τήν Ἐκκλησία. Ἀλλά θά πῶ τώρα – καί παρακαλῶ προσέξτε – ὅτι ὁ ἀπαραίτητος ὅρος γιά νά ὑπάρχει Ἐκκλησία εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ Δεσπότης πού λέμε. Αὐτός εἶναι τό κέντρο τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας. Αὐτός εἶναι ἡ ὄρατή κεφαλή μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Θέλω ὅμως νά σᾶς πῶ σαφέστερα τό τί ἐννοῶ. Ἀκοῦστε: Κάποτε ἕνας λαϊκός θεολόγος, λέγοντας του ἐγώ σέ μιὰ συζήτησή μας γιά τήν ἐκκλησιολογία, μέ τήν ἐννοια πού σᾶς τήν εἶπα παραπάνω, μοῦ εἶπε μέ δυναμισμό: «Καί ἐγώ εἶμαι Ἐκκλησία!» «Δέ τό εἶπες καλά», τοῦ ἀπάντησα. Καί συνέχισα λέγοντάς του: «Ἐσύ δέν εἶσαι Ἐκκλησία, ἀλλά ἀνήκεις στήν Ἐκκλησία. Καί ἀνήκεις στήν Ἐκκλησία, γιατί βρέθηκε κάποιος παπᾶς πού σέ βάπτισε. Καί ἐκεῖνον τόν παπᾶ κάποιος Δεσπότης τόν χειροτόνησε, γιά νά βαπτίσει ἐσένα καί νά ἀνήκεις στήν Ἐκκλησία». Ἦρα, χριστιανοί μου, καταλήγουμε νά ποῦμε αὐτό πού λέει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, ὅτι «χωρίς τούς Ἐπισκόπους, δέν ὑπάρχει Ἐκκλησία». «Ἄνευ τούτων (δηλαδή τῶν Ἐπισκόπων), Ἐκκλησία οὐ καλεῖται».

«Κάνεις προσευχή γιά μένα, γιαγιά;», ρώτησα τήν γιαγιά τήν Ἄννα στήν Ἄμφισσα. Καί αὐτή μοῦ ἀπάντησε: «Γιά τό Δεσπότη πρῶτα! Καί μετά ἀπό τό Δεσπότη γιά ὅλους τούς παπάδες! Γιατί, ἐάν δέν ὑπῆρχατε οἱ παπάδες, θά βρυκολάκιαζε ὁ κόσμος»!!! Κρῖμα μιὰ ἀγράμματη γιαγιά νά ἔχει καλύτερη ἐκκλησιολογία ἀπό ἕνα πτυχιοῦχο θεολόγο!...

5. Για τόν Ἐπίσκοπο θά σᾶς ὁμιλήσω σήμερα μέ λίγα καί ἀπλά λόγια, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, καί θέλω νά σᾶς ἀποδείξω αὐτό πού λέγει ὁ ἅγιος Κυπριανός, ὁ Ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος. Μεγάλος ἐκκλησιολόγος πατέρας. Λέγει, λοιπόν, αὐτός ὁ ἅγιος: «Ὁ Ἐπίσκοπος στήν Ἐκκλησία καί ἡ Ἐκκλησία στόν Ἐπίσκοπο. Καί ὅποιος δέν εἶναι μέ τόν Ἐπίσκοπο, δέν εἶναι καί μέ τήν Ἐκκλησία»! Παρακαλῶ δέ, ἀδελφοί, νά ἔχω τή προσοχή σας στά ὅσα θά πῶ, θά προσπαθήσω δέ νά μὴν ἐκμεταλλευτῶ τήν εὐγένειά σας μέ τό νά ἀργήσω.

Πιστεύω ὅτι ἂν ὁ μακαριστός Γέροντας πατήρ Γερβάσιος ἦταν ἐδῶ καί μέ ἄκουγε θά χαιρόταν γιά τίς θέσεις πού θά ἔλεγα καί θά μοῦ ἔδινε τήν εὐχή Του. Τό πιστεύω πολύ αὐτό. Ἀλλά πραγματικά εἶναι ἐδῶ ὁ μακαριστός Γέροντας καί μᾶς βλέπει καί μᾶς ἀκούει! Μέ τήν εὐχή λοιπόν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου Πατρός κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ἐπικαλοῦμαι καί τήν ἁγία εὐχή τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος γιά ὅσα θά πῶ.

«Ὁ Ἐπίσκοπος στήν Ἐκκλησία καί ἡ Ἐκκλησία στόν Ἐπίσκοπο», αὐτό εἶναι τό θέμα μου.

(α) Τί καλεῖται Ἐκκλησία, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, γιά νά λέμε «Ὁ Ἐπίσκοπος στήν Ἐκκλησία καί ἡ Ἐκκλησία στόν Ἐπίσκοπο»; Οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἀντίθετα μέ τούς σημερινούς θεολόγους, δέν δίνουν ὄρισμό γιά τό τί εἶναι Ἐκκλησία. Γι' αὐτό καί ἐκφράζονται περί Ἐκκλησίας μέ συμβολικές εἰκόνες. Ἀλλά, ἂν ρωτήσουμε μιά γιαγιά σ' ἓνα χωριό, «Γιαγιά τί εἶναι Ἐκκλησία;», ἡ γιαγιά θά σηκώσει τό χέρι της καί θά μᾶς δείξει μέ τή ρόκα της τό Ναό τοῦ χωριοῦ της καί θά μᾶς πεῖ: «Αὐτό εἶναι Ἐκκλησία»! Μπράβο γιαγιά! Αὐτό πού δέν μποροῦν νά τό ποῦν τά ἐγχειρίδια τῶν θεολόγων, τό εἶπες ἐσύ!

Αὐτό πραγματικά, χριστιανοί μου, αὐτό εἶναι Ἐκκλησία, ὁ Ναός! Ἐκκλησία εἶναι τό «Θυσιαστήριο», ὅπως τό λέγει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, ἡ Ἁγία Τράπεζα, δηλαδή. Ἐκκλησία εἶναι αὐτό πού γίνεται ἐπάνω στήν Ἁγία Τράπεζα. Καί τί γίνεται ἐπάνω στήν Ἁγία Τράπεζα; Γίνεται ἡ Θεία Λειτουργία! Ὡστε λοιπόν Ἐκκλησία, γιά νά τό πῶ καθαρά τώρα, εἶναι ἡ συγκέντρωση τοῦ λαοῦ – «Σύναξη», τό λέμε αὐτό – γιά νά τελέσουν μέ τόν ἱερέα τους τή Θεία Λειτουργία.

(β) Θά σᾶς πῶ ὅμως τώρα ὅτι τή Θεία Λειτουργία, ὅπως τό βλέπουμε στά ἀρχαῖα κείμενα, τή Θεία Λειτουργία, λέγω, τήν τελοῦσε πρῶτα μόνο ὁ Ἐπίσκοπος. Δηλαδή, σέ κάθε Ἐπισκοπή, σέ κάθε Μητρόπολη, γινόταν μόνο μία Θεία Λειτουργία, αὐτή πού τελοῦσε ὁ Ἐπίσκοπος. Γι' αὐτό καί μόνο ὁ Ἐπίσκοπος λεγόταν πρῶτα ἱερεύς, γιατί αὐτός ἱεράτευε, αὐτός προσέφερε τή Θυσία. Οἱ ἄλλοι, οἱ πρεσβύτεροι, ἦταν τό κολλέγιο τοῦ Ἐπισκόπου. Ἦταν οἱ γύ-

ρω-γύρω από τόν Ἐπίσκοπο, πού πρόσφερε τή Θεία Εὐχαριστία, ὅπως ἀκριβῶς τό βλέπουμε καί τώρα κατά τήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

(γ) Μία λοιπόν Θεία Λειτουργία, ξαναλέγω, γινόταν πρῶτα σέ μία Ἐπισκοπή, αὐτή πού τελοῦσε ὁ Ἐπίσκοπος. Καί συνέβαινε ἀπό ὅλα τά σημεία τῆς Ἐπισκοπῆς, ἀπό ὅλα τά χωριά της, νά ἔρχονται σ' αὐτή τή μία Θεία Λειτουργία πού τελοῦσε ὁ Ἐπίσκοπος. Ἀλλά δέν ἦταν εὐκολο πάντοτε νά ἔρχονται οἱ χριστιανοί σ' αὐτή τή μία Θεία Λειτουργία τοῦ Ἐπισκόπου. Γιατί ἦταν μακρινές οἱ ἀποστάσεις, γιατί γίνονταν διωγμοί, γιατί ἦταν γέροντες στήν ἡλικία χριστιανοί. Γι' αὐτό, ἀπό πολύ νωρίς παραχωρήθηκε ἀπό τοὺς Ἐπισκόπους καί στοὺς πρεσβυτέρους τό δικαίωμα νά τελοῦν ἐξ ὀνόματός τους τή Θεία Λειτουργία σέ κάποια παροικία ὁ καθένας τους.

Ἀλλά, γιά νά μή γίνει ἡ ζημιὰ μέ τό νά κάνει «κάστα» ὁ παπούλης μέ τοὺς πιστούς στήν παροικία πού πῆγε νά τελέσει τή Θεία Λειτουργία καί ἀποκοπεῖ ἀπό τόν Ἐπίσκοπο, ἡ Ἐκκλησία καθόρισε τά ἐξῆς τρία:

(1) Ὅταν, γιά νά τελέσει τή Θεία Λειτουργία ὁ Ἱερεὺς πάρει τόν λεγόμενο «Καιρό», θά πάρει πρῶτα εὐλογία ἀπό τόν Ἀρχιερατικό Θρόνο, στόν ὁποῖο θά ἐννοεῖ νοητά παρόντα τόν Ἐπίσκοπο. Αὐτό σημαίνει ὅτι γιά νά τελέσει τή Θεία Λειτουργία ὁ Ἱερεὺς παίρνει πρῶτα τήν εὐλογία τοῦ Ἐπισκόπου.

(2) Τήν Θεία Λειτουργία ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά τήν τελεῖ σέ Ἀντιμήνσιο πού φέρει τήν ὑπογραφή τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ ποιμενάρχου Ἐπισκόπου. Ἔτσι τελώντας τήν Θεία Λειτουργία ὁ Ἱερεὺς, πρέπει νά νοιώθει ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του τόν Ἐπίσκοπο, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποῖου προσφέρει τήν Θυσία στόν Θεό.

(3) Ἐκφώνως ὁ Ἱερεὺς κατά τήν Θεία Λειτουργία καί σέ κάθε λειτουργική Ἀκολουθία θά μνημονεύει τό ὄνομα τοῦ Ποιμενάρχου Ἐπισκόπου καί αὐτό γίνεται γιά νά δηλώσει τήν ἐνότητα μαζί του.

6. Ἔτσι, ἀγαπητοί μου, ὁ Ἱερέας στήν Ἐνορία του πού εἶναι ἐκπροσωπεῖ τόν Ἐπίσκοπο. Εἶναι εἰς τύπον Αὐτοῦ. Προσέξτε! Ὁ Ἐπίσκοπος στή Μητρόπολη Του εἶναι εἰς τύπον Χριστοῦ, ὁ δέ Ἱερεὺς στήν Ἐνορία του εἶναι εἰς τύπον Ἐπισκόπου. Αὐτό σημαίνει:

(α) Τό ἁγιαστικό καί ποιμαντικό ἔργο πού κάνουν οἱ Ἱερεῖς στίς ἐνορίες τους ἀνάγεται σ' Αὐτόν τόν Ἐπίσκοπο. Ὁ Ἐπίσκοπος τήν ὅλη ποιμαντική τῆς Μητροπόλεως του τήν τελεῖ διά τῶν ἱερέων του. Λέγει ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης: «Ὁ Ἐπίσκοπος διά τῶν αὐτοῦ ἱερέων καθαίρων ἢ φωτίζων, αὐτός λέγεται καθαίρειν καί φωτίζειν» (MPG 3,305C).

(β) Ὁ Ἱερεὺς στήν ὅλη του ποιμαντική πρέπει νά ἀκολουθεῖ γραμμὴ πού νά

ἔχει τὴν εὐλογία τοῦ Ἐπισκόπου του, γιατί Αὐτός, ὁ Ἐπίσκοπος, εἶναι ὁ πραγματικός καὶ κύριος Ποιμὴν τῆς Μητροπόλεως. Αὐτός εἶναι ὁ Ποιμενάρχης καὶ δέν μπορεῖ λοιπὸν κάποιοις ἱερεῦς νά ἀκολουθεῖ μιὰ ποιμαντική γραμμὴ διάφορη καὶ μάλιστα ἐναντία πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο. Γιὰ παράδειγμα: Ἐγὼ στὴ Μητρόπολή μου θέλω σάν Ἐπίσκοπος ν' ἀκολουθῶ τὴ γραμμὴ τοῦ μακαριστοῦ πατρὸς Γερβασίου Παρασκευοπούλου. Ὅπως ἀναφέρεται στὴ βιογραφία του, κάποτε πῆγε στό κήρυγμά του ἕνας κουρέας, Τζίμης στό ὄνομα. Ἦταν γνωστός σ' ὅλη τὴν Πάτρα γιὰ τὸν ἀμαρτωλό του βίο, ἀλλὰ ἔκανε τό χατήρι κάποιου πελάτη του καὶ πῆγε στό Ἑσπερινό κήρυγμα τοῦ πατρὸς Γερβασίου. Γινόταν νομίζω τό κήρυγμα ἡμέρα Τετάρτη. Στό κήρυγμα τοῦ πατρὸς Γερβασίου «πατεῖς με πατῶ σε» ἀπό κόσμο. Ἦταν δέ ἐκεῖ στό Ναό καὶ μιὰ δαιμονισμένη, πού φώναζε: «Γεράσιμος Γερβάσιος, δέν διαφέρουν. Μᾶς ἔκαψες Γερβάσιε!» Καί μετὰ ἡ δαιμονισμένη στράφηκε στὸν Τζίμη καὶ τοῦ εἶπε: «Ρε, ἐσύ Τζίμη τί θέλεις ἐδῶ; Ἐσύ εἶσαι δικός μας...»!...

Μετά τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Γέροντος, χριστιανοί μου, ὁ Τζίμης πῆγε στό ἱερό, γονάτισε στὸν πατέρα Γερβάσιο καὶ κλαίγοντας τοῦ εἶπε: «Παπούλη, εἶμαι πολύ ἀμαρτωλός». Καί ἔτρεχαν τά δάκρυα ἀπό τά μάτια του! «Παρέβηκα ὅλες τίς ἐντολές τοῦ Δεκαλόγου καὶ μιὰ παραπάνω. Ἀλλά θέλω τώρα νά πάρω τό δρόμο τοῦ Θεοῦ!» Ὁ ἀείμνηστος Γέροντας, χριστιανοί μου, ἀγκάλιασε τό Τζίμη καὶ τοῦ εἶπε: «Φύγε, παιδί μου, καὶ ἔλα τὴν Κυριακὴ νά κοινωνήσεις»!!! Σᾶς ρωτάω τώρα: Πότε νήστεψε αὐτός ὁ χρόνια ἀκοινώνητος, πότε ἔκανε τά ἐπιτίμιά του γιὰ τίς ἀμαρτίες του καὶ γιὰ τὴν «μία παραπάνω», πού δέν τὴν γράφει ὁ Δεκάλογος, πότε προετοιμάστηκε ἀπό τὴν Τετάρτη γιὰ νά κοινωνήσει τὴν Κυριακὴ; Ἀλλὰ ὁ φωτισμένος πνευματικός πατήρ Γερβάσιος εἶδε σ' αὐτὸν τὸν ἀμαρτωλό Τζίμη, εἶδε, λέγω, πραγματικὴ μετάνοια. Εἶδε συντριβή, καὶ ἔτσι τὸν φώτισε ὁ Θεός τὸν ἅγιο ἱερέα Του νά πεῖ στὸν μετανοοῦντα ἀμαρτωλό: «Ἐλα τὴν Κυριακὴ νά κοινωνήσεις»!. Τέτοια λοιπὸν τακτικὴ θέλω νά ἀκολουθῶ ἐγὼ στὴν Μητρόπολή μου. Τώρα, ἂν κάποιοις ἐξομολόγος Ἱερέας θέλει νά ἐφαρμόζει ἄλλη τακτικὴ, γιατί τέτοια γραμμὴ ἴσως ἔχει ἀπὸ τὸν Γέροντά του, καὶ νά βάζει τόσα χρόνια γιὰ τό τάδε ἀμάρτημα καὶ τόσα γιὰ τό ἄλλο καὶ νά ἀφήσει τὸν Τζίμη ἀκοινώνητο γιὰ πέντε – δέκα χρόνια, τότε, ἐγὼ ὁ Ἐπίσκοπος, παρά τὴν φτώχεια μου στὴν Μητρόπολή μου ἀπὸ Ἱερεῖς, εὐχαρίστως καὶ πολύ εὐχαρίστως, τοῦ δίνω ἀπολυτήριο γιὰ νά πάει σέ ἄλλη Μητρόπολη, πού ὁ Ἐπίσκοπός της συμφωνεῖ μέ τὴν γραμμὴ του.

7. «Ὁ Ἐπίσκοπος στὴν Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐκκλησία στὸν Ἐπίσκοπο», αὐτό εἶναι τό θέμα μου, ἀδελφοί χριστιανοί.

Οἱ χριστιανοί πρέπει νά τιμοῦν κάθε Ἐπίσκοπο, ἀλλά περισσότερο τόν Ποιμενάρχη τους Ἐπίσκοπο. Ἐάν μήν ξεχνᾶμε, ὅτι σημεῖο γιά νά δηλώσει σέ μία ἐπαρχία κληῖρος καί λαός ὅτι ἀνήκουν στήν Ἐκκλησία, εἶναι τό νά μνημονεύουν τόν Ἐπίσκοπο καί νά ἔχουν ἐνότητα μαζί του. Αὐτό βέβαια προϋποθέτει καί ὁ Ποιμενάρχης νά εἶναι ἐνωμένος μέ τήν ὅλη Ἐκκλησία· γιατί, παρά τίς διαφορές του καί διαφωνίες του, πού μπορεῖ νά ἔχει, ὅμως, ἂν παύσει τό μνημόσυνο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ τοῦ Πατριάρχου, τότε, ἀποκόπτει καί τό λαό τῆς Ποίμνης του ἀπό τήν καθόλου Ἐκκλησία.

Πρέπει νά τιμοῦν λοιπόν οἱ χριστιανοί τόν Ἐπίσκοπό τους καί ἡ τιμή αὐτή ἐκφράζεται ὄχι ἀπλά μέ τό νά προσεύχονται ὑπέρ αὐτοῦ, ἀλλά μέ τό νά ὑπακούουν σ' αὐτόν. Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος μᾶς λέγει: «ὑποτάγητε τῷ Ἐπισκόπῳ, ὡς ὁ Χριστός τῷ Πατρί!»!

Τώρα θά πῶ κάτι τό τολμηρό, ἀλλά σωστό: Καί λάθος νά κάνει ἕνας Ἐπίσκοπος – ὄχι βέβαια δογματικό λάθος – καί τότε ἀκόμη ὀφείλεται ὑπακοή σ' αὐτόν ἀπό τό Ποίμνιό του. Γιά παράδειγμα: Ἐάν ἐγώ, στό θυμό μου καί στήν ὀργή μου, πῶ σέ ἕνα Ἱερέα τῆς Μητροπόλεώς μου, γιά κάτι πού τό νόμισα λάθος του (ἀλλά δέν ἦταν λάθος του), νά μή λειτουργήσει γιά ἕνα μήνα καί αὐτός «γράψει στά παλιά του τά παπούτσια», ὅπως λέμε, τήν λάθος ἐντολή μου καί λειτουργήσει, αὐτό συνιστᾷ ἁμαρτία καί ὄχι γενναιότητα τοῦ Ἱερέα αὐτοῦ. Καί δέν θά ἀποβεῖ γιά τό πνευματικό του ὄφελος ἡ ἀνυπακοή του αὐτή, καί ἄς ἦταν λανθασμένη ἡ ἰδική μου ἐντολή. Ἀντίθετα, μέ τήν ὑπακοή του ὁ Ἱερεὺς σέ μία ἀδίκη τιμωρία του καί ὁ ἴδιος θά στεφανωθεῖ, ἀλλά θά βοηθήσει καί τόν Ἐπίσκοπό του νά σκέπτεται καί νά ἐνεργεῖ δικαίως ἄλλη φορά. Γενικευομένη ἡ ἀρχή αὐτή πού λέμε μᾶς πᾶει στό νά ποῦμε ὅτι καί λάθος ἀκόμη νά κάνει ἡ Ἐκκλησία, πρέπει νά τήν ὑπακούσουμε στό λάθος, καί νά μήν ἀκριβολογοῦμε καί διχостаτοῦμε. Αὐτόν τόν ὠραῖο λόγο τόν λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στόν Γ' λόγο του κατά Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι διχостаτοῦσαν γιά τήν ἀκρίβεια τῶν ἡμερῶν – ὅπως οἱ Παλαισημερολογῖτες – καί τάρασσαν τήν Ἐκκλησία. Τό τελευταῖο αὐτό ὁ ἱερός Πατέρας τό θεωρεῖ «ἔγκλημα»! «Εἰ καί ἐσφάλετο ἡ Ἐκκλησία – τούς λέγει – οὐ τοσοῦτον κατόρθωμα ἀπό τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας ἦν, ὅσον ἔγκλημα ἀπό τῆς διαιρέσεως καί τοῦ σχίσματος τούτου» (MPG 48, 870).

Καλό παράδειγμα ὑπακοῆς Ἱερέως καί σέ λάθος τιμωρία του ἔδωσε ὁ σήμερα τιμώμενος πολυσέβαστος πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Τιμωρήθηκε ἀδίκως ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο μέ ἐξάμηνο ἀργία. Γιά τήν τιμωρία του ἕνας Συνοδικός Ἀρχιερεὺς, ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος εἶπε: «Προσετέθη εἰς εἰσέτι δε-

διωγμένος ἔνεκεν δικαιοσύνης»! Τιμωρημένος λοιπόν ὁ πατήρ Γερβάσιος κατέβηκε ἀπό τήν Ἀθήνα στήν Πάτρα. Οἱ Πατρινοί τόν ὑποδέχθηκαν μέ μεγάλη τιμή καί μέ αὐθορμήτους ἐκδηλώσεις, πράγμα πού δήλωνε τήν δικαίωσή του. Ὅλη τήν Πάτρα τήν εἶχε στό χέρι του ὁ πατήρ Γερβάσιος. Ἀλλά, ἀκοῦστε: Δέν ἐκμεταλλεύθηκε ὅλη αὐτή τήν ἀγάπη τῶν Πατρινῶν στό πρόσωπό του γιά νά τούς ξεσηκώσει καί νά κινηθοῦν σέ διαμαρτυρίες καί συλλαλητήρια ἐναντίον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πού τόν τιμώρησε. Ἐάν τό ἔκανε αὐτό δέν θά ἦταν ὁ ἅγιος πατήρ Γερβάσιος, πού τιμοῦμε σήμερα. Ὁ πολυσέβαστος Γέροντας ἔκανε πλήρη ὑπακοή στήν ἀδίκη τιμωρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί μᾶς ἔδωσε ὠραῖο καί δυνατό μάθημα ταπείνωσης καί ἐκκλησιολογίας.

8. Τελείωσα τήν ταπεινή μου ὁμιλία, Σεβασμιώτατε Δέσποτα καί ἀγαπητοί ἀδελφοί χριστιανοί. Περὶ Ἐπισκόπου ὁμιλῶν θέλω νά κλείσω μέ ἓνα λόγο ἑνός ἄλλου συγχρόνου ἀγίου πατρός, τοῦ Γέροντος Πορφυρίου. Ἔλεγε ὁ μακαριστός πατήρ: «Ἐάν τά χαλάσω μέ τόν Ἐπίσκοπο καί ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει θυμώσει μαζί μου, ἡ προσευχή μου δέν ἀνεβαίνει στόν οὐρανό» (βλ. Ὁ Ὅσιος Γέρον Πορφύριος, Ἔκδ. Ἱερᾶς Γυναικείας Κοινοβιακῆς Μονῆς Ὁσ. Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Κονταριώτισσα Κατερίνης, σ. 338).

Ἄς ἔχουμε τήν Εὐχή τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου Πατρός καί τήν Εὐχή τοῦ Μακαριστοῦ ἀγίου Γέροντος πατρός Γερβασίου, ΑΜΗΝ.

φωτογραφία πατρός Γερ-
βασίου

Ο ΤΙΜΙΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

Κήρυγμα στις 24 Ιουνίου 2009
στόν ιερό Ναό Τιμίου Προδρόμου Φαλαισίας,
μετοχίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπούρα

1. Εὐχαριστῶ, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί χριστιανοί, τὴν Ὁσιωτάτη Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, Γερόντισσα Θεολογία, γιὰ τὴν πρόσκλησή της στόν ιερό αὐτό καί πανέμορφο τόπο, τό Μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, γιὰ νά τελέσω ὡς Ἀρχιερέας τοῦ Χριστοῦ τὴν Θεία Λειτουργία, σήμερα πού ἐορτάζει ὁ ἱερός αὐτός Ναός τοῦ Μετοχίου, πού εἶχα τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ νά τόν ἐγκαινιάσω πρό ἔτους.

Εἶναι πολύ ὠραῖο καί μεγάλη εὐλογία τό ὅτι ἐδῶ στόν ἐρημικό τόπο ἔγινε Ναός ἀφιερωμένος στόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο καί Βαπτιστή τοῦ Κυρίου μας, γιὰτί ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης ἀγαποῦσε τὴν ἔρημο καί αὐτὴ ἦταν ἡ κατοικία του, ὅπως τό διαβάζουμε καθαρά στό ἅγιο Εὐαγγέλιο (βλ. Λουκ. 1,80).

2. Ἡ ἔρημος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τονίζεται πολύ στήν Ἁγία Γραφή καί μάλιστα στήν Παλαιά Διαθήκη. Κατά τούς προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἡ ἰδανική περίοδος γιὰ τό Ἰσραὴλ ἦταν κατά τὴν διαμονή του στήν ἔρημο. Τότε, κατά τὴν πορεία του στήν ἔρημο, ὁ λαός εἶδε τά μεγάλα ἐκεῖνα θαύματα, πού προεικόνιζαν αὐτά πού γευόμαστε ἐμεῖς στήν Θεία Λειτουργία. Τότε ὁ λαός ἔφαγε τὴν οὐράνια τροφή, τό Μάννα, πού προεικόνιζε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας· καί τότε πάλι ὁ λαός ἤπιε τό νερό ἀπό τόν βράχο, πού προεικόνιζε καί αὐτό τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πού ἀπολαμβάνουμε στήν Θεία Κοινωνία. Ἡ πτώση τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἔγινε ὅταν αὐτός εἰσῆλθε στήν γῆ Χαναάν καί εἶδε τόν ἀνθοῦντα πολιτισμό της καί ἀπό τότε ἄρχισε νά ἐρωτοτροπεῖ μέ τούς θεούς τῶν κατοίκων της. Γι' αὐτό καί οἱ Προφῆτες, ἰδιαίτερα ὁ Ὡσηέ καί ὁ Ἱερεμίας, τονίζουν ὡς ἰδανική τὴν περίοδο τῆς διαμονῆς τοῦ λαοῦ στήν ἔρημο.

Ἐκεῖ στήν ἔρημο λοιπόν εἶχε τὴν κατοικία του ὁ Πρόδρομος, ἐκεῖ ἦταν ὁ ἀγαπητός του τόπος.

3. Πῶς ἦταν ἡ ζωή τοῦ Προδρόμου ἐκεῖ στήν ἔρημο; Ἀσχολεῖτο μέ δύο ὠραῖα πράγματα, ὠραιότερα ἀπό τά ὁποῖα δέν ὑπάρχουν. Ἀσχολεῖτο μέ τὴν προσευχή καί μέ τὴν μελέτη τῶν Προφητῶν. Ναί! Ἀγαποῦσε πολύ τὴν προσευχή ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, ἀφοῦ καί ὡς ἰδιαίτερο χάρισμα τοῦ δόθηκε ἀπό τόν Θεό νά πρεσβεύει γιὰ μᾶς. «Σοί γάρ ἐδόθη χάρις πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν», λέμε στόν

Πρόδρομο σέ ένα ώραϊο του τροπάριο. Τό ἄλλο δέ, τό ὅτι δηλαδή ὁ Πρόδρομος μελετοῦσε τούς Προφήτες, τό βλέπουμε στά ἱερά Εὐαγγέλια. Θά σᾶς ἀναφέρω μία ἀπόδειξη: Ὅταν κάποτε, ἐκεῖ πού βάπτιζε, ὑπέδειξε τόν Ἰησοῦ, πού πῆγε καί Αὐτός, σάν μεταξύ τῶν ἁμαρτωλῶν, στόν Πρόδρομο, ὁ Πρόδρομος εἶπε γιά τόν Ἰησοῦ: «Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰω. 1,29). Ἀπό αὐτόν τόν λόγο του ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης ἔδειξε ὅτι διάβαζε τόν προφήτη Ἡσαΐα, ὁ ὁποῖος εἶχε παραστήσει τόν Πάσχοντα Μεσσία ὡς Ἄμνο, πού πορεύεται ἐκούσια στό Πάθος (Ἡσ. 53,7). Καί ἀπό τήν παράσταση πάλι τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς «φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ», πού ἐτοιμάζει τήν ὁδόν τοῦ Κυρίου, ἔδειξε πάλι ὁ Πρόδρομος ὅτι ἤξερε καλά τόν προφήτη Ἡσαΐα (βλ. Ἡσ. 40,3) καί ἔκανε μάλιστα καλή ἐρμηνεία τοῦ βιβλίου του· ἐρμήνευε δηλαδή χριστολογικά τήν Παλαιά Διαθήκη.

4. Ἦταν μεγάλη ἀνάγκη, ἀδελφοί μου χριστιανοί, στά χρόνια τοῦ Προδρόμου ἰδιαίτερα, ἦταν μεγάλη ἀνάγκη, λέγω, νά διαβάσουν οἱ Ἰουδαῖοι τούς Προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γιά νά ἔχουν τήν σωστή ἔννοια τοῦ Μεσσία. Γιατί τόν πόθο τῶν ἀνθρώπων γιά τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία τόν ἐκμεταλλεύονταν πολλοί καί παρίσταναν τόν ἑαυτό τους γιά Μεσσία καί ἔτσι ἔχουμε τούς ψευδομεσσίες. Ἀλλά οἱ προφήτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔδιναν τήν σωστή ἔννοια τοῦ Μεσσία καί μόνο ὅσοι διάβαζαν τήν Παλαιά Διαθήκη δέν πάθαιναν τήν ζημιᾶ νά παρασυρθοῦν ἀπό τούς πομπώδεις ψευδομεσσίες. Τά κείμενά μας μαρτυροῦν ἕνα πυρήνα πιστῶν Ἰσραηλιτῶν, πού, παρά τήν παραπλάνηση τῶν πολλῶν, εἶχαν ζωηρή ἀναμονή τοῦ ἀληθινοῦ Μεσσία, τοῦ Μεσσία τῶν προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Σ' αὐτόν τόν πυρήνα ἀνήκε ἡ Παρθένος Μαριάμ τῆς Ναζαρέτ, ὁ μνήστρω Ἰωσήφ, ὁ πρεσβύτερος Συμεών καί ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης. Αὐτοί μελετοῦσαν τήν Παλαιά Διαθήκη. Καί ἡ Παναγία μας τό ἴδιο. Καί ὅτι ἡ Παναγία μας ἀπό παιδούλα μελετοῦσε πολύ τήν Παλαιά Διαθήκη φαίνεται ἀπό τόν ὕμνο της πρὸς τόν Θεό, πού εἶπε κατὰ τήν συνάντησή της μέ τήν Ἐλισάβετ (Λουκ. 1,46-55). Ὁ ὕμνος αὐτός μᾶς ὑπενθυμίζει τόν ὕμνο τῆς Ἄννας τῆς Μητέρας τοῦ Σαμουήλ, πού βρίσκεται στό βιβλίο Α' Βασιλειῶν (2,1-10). Ἄρα ἡ Παναγία μας διάβαζε τό βιβλίο αὐτό.

Εἶναι γνωστή ἡ περικοπή ἀπό τό Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου (βλ. 1,44-48), ὅπου ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐπαίνεσε τόν Ναθαναήλ καί εἶπε γι' αὐτόν «ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι». Τί ἔννοια ἔχει ὁ λόγος αὐτός καί γιατί τόν εἶπε ὁ Χριστός στόν Ναθαναήλ; Ὁ Φίλιππος εἶπε στόν Ναθαναήλ ὅτι βρῆκαν τόν Μεσσία, τόν ἀπό τήν Ναζαρέτ. Ὁ Ναθαναήλ δέν πίστεψε αὐτόν τόν λόγο

τοῦ Φιλίππου, γιατί εἶπε τόν Μεσσία ὡς καταγόμενο ἀπό τήν Ναζαρέτ. Ἀλλά ὁ Ναθαναήλ διάβαζε τούς Προφῆτες. Καί οἱ Προφῆτες – συγκεκριμένα ὁ προφήτης Μιχαίας (5,1) – λέγουν ὅτι ὁ Μεσσίας θά γεννηθεῖ στήν Βηθλεέμ καί ὄχι στήν Ναζαρέτ. Θυμηθεῖτε, παρακαλῶ, τήν προφητεία, «Καί σύ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ... Ἐκ σοῦ γάρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τόν λαόν μου Ἰσραήλ» (Ματθ. 2,6). Γνωρίζοντας λοιπόν ὁ Ναθαναήλ ὅτι πολλοί στά χρόνια του ἔπαθαν τή ζημιά νά παραδέχονται γιά ἀληθινό Μεσσία τούς ψευδομεσσίες καί μελετώντας αὐτός τήν Παλαιά Διαθήκη, γιά νά μήν πάθει τή ζημιά τῶν ἄλλων, δέν πίστεψε τόν λόγο τοῦ Φιλίππου, πού παρουσίασε τόν Μεσσία πού βρῆκε ὡς καταγόμενο ἀπό τήν Ναζαρέτ. Ἐάν ὁ Φίλιππος ἔλεγε στόν Ναθαναήλ γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό ὅτι γεννήθηκε στήν Βηθλεέμ καί ὅτι γεννήθηκε ἀπό Παρθένο Μητέρα, ἀμέσως θά τόν πίστευε, γιατί θά θυμόταν τίς σχετικές προφητεῖες τοῦ Μιχαία καί τοῦ Ἡσαΐα. Ὁ Ναθαναήλ ἤθελε τόν Μεσσία ὅπως τόν εἶχε διαβάσει στους Προφῆτες. Γι' αὐτό δέν πίστεψε ἀμέσως τόν λόγο τοῦ Φιλίππου καί γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο πάλι πολύ τόν ἐπαίνεσε ὁ Χριστός καί τοῦ εἶπε ὅτι δέν ἔχει δόλο, «ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι», εἶπε. Δέν ἔχει δηλαδή αἰτία νά πλανηθεῖ, ἐπειδή μελετᾷ τούς Προφῆτες καί ἔχει τήν ἀληθινή γνώση περί τοῦ ποιός εἶναι ὁ ἀληθινός Μεσσίας. Ἡ ἐρμηνεία αὐτή, χριστιανοί μου, πού εἶπα εἶναι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πού τελέσαμε τήν Θεία Λειτουργία.¹ Ἐτσι καί ὁ Πρόδρομος, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπό τούς λόγους καί τήν διδασκαλία του, μελετοῦσε τίς Ἁγίες Γραφές.

5. Στήν ἔρημο λοιπόν ζοῦσε ὁ Πρόδρομος ἀπό τήν παιδική του ἡλικία. Ζοῦσε μέ προσευχή καί μέ μελέτη. Μέ μιά τέτοια ζωή ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου καθαρίζεται ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη καί κλίνει σταθερά στόν Θεό. Καί ὅταν ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καθαρῶς ἀπό τά πάθη καί κλίνει πρὸς τόν Θεό, τότε ἔρχεται ὁ Θεός καί κατοικεῖ στήν καρδιά αὐτή. Καί ὁ Θεός στήν Ἁγία Γραφή εἰκονίζεται μέ φῶς. «Ἐγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου», εἶπε ὁ Χριστός (Ἰω. 8,12). Ὅταν λοιπόν ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ σκηνώνει στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, τότε ἡ ψυχή αὐτή φωτίζεται καί ἐλλάμπεται. «Ἐλλαμψη» τό λέμε τό στάδιο αὐτό τῆς πνευματικῆς πορείας. Καί ὅταν τό στάδιο αὐτό εἶναι σταθερό, ὁ ἄνθρωπος πετυχαίνει τήν θέωση, θεώνεται. Καί στό ἀνώτερο αὐτό στάδιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὁ ἄνθρωπος ἔχει θέα Θεοῦ, ἔχει θεοπτία. Σ' αὐτή τήν ὑψηλή κορυφή ἀγιότητος ἔφτασε ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ἀδελφοί. Ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, ὅπως τό διαβάζουμε στά ἅγια Εὐαγγέλια, εἶχε θεοπτία, γιατί εἶδε τό Πανάγιο Πνεῦμα ἐν

1. Βλ. Ὁμιλία εἰς τήν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ..., MPG 49,353.

εἶδει περιστερᾶς νά κατεβαίνει ἐξ οὐρανοῦ καί νά κάθεται στήν κεφαλή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιά νά τοῦ συμβεῖ αὐτό, ἄρα στήν ἔρημο πέτυχε τήν κάθαρση τῆς καρδιάς του καί μᾶς γίνεται ἔτσι διδάσκαλος τῆς πνευματικῆς μας πορείας.

6. Γιά τόν Πρόδρομο Ἰωάννη, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μοῦ κάνει ἐντύπωση ὅτι ὅλα τά χρόνια τῆς ζωῆς του δέν ἔφυγε καθόλου ἀπό τήν ἔρημο. Δέν ἔφυγε οὔτε νά ἐπισκεφθεῖ τούς γέροντες γονεῖς του – πού ὅμως θά εἶχαν πεθάνει πιά – , ἀλλά δέν ἔφυγε οὔτε γιά νά πάει στήν Ναζαρέτ, γιά νά συναντηθεῖ μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό, πού τόν εἶχε καί συγγενῆ. Τό λέγει καθαρά αὐτό ὁ Ἰωάννης: «Κἀγώ – λέγει – οὐκ ἤδειν αὐτόν» (βλ. Ἰω. 1,33). Δηλαδή τόν Χριστό δέν τόν γνώριζε καθόλου προσωπικά, γιατί δέν εἶχε ποτέ συναντηθεῖ μαζί του. Γι' αὐτό, ὅπως μᾶς τό λέει στήν συνέχεια ὁ ἴδιος, γι' αὐτό τό Ἅγιο Πνεῦμα κατήλθε στόν Ἰησοῦ, γιά νά δηλώσει στόν Ἰωάννη ποιός εἶναι ὁ Μεσσίας καί νά τόν ἀναγνωρίσει: «Ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι – λέγει ὁ Ἰωάννης – , ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τό Πνεῦμα καταβαῖνον καί μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Ἰω. 1,33).

Δέν ἔφυγε λοιπόν καθόλου ἀπό τήν ἔρημο ὁ Ἰωάννης. Τό λέγω αὐτό καί μάλιστα τό τονίζω, γιατί σήμερα ὑπάρχει ἕνα πλανόδιο πνεῦμα στους χριστιανούς, γενικά, ἀλλά καί σέ μερικούς μοναχούς. Ναί, ὑπάρχει ἕνα «τουριστικό πνεῦμα», ἄς τό πῶ ἔτσι, καί σ' αὐτούς τούς μοναχούς μας ἀκόμη. Πᾶνε ἐδῶ, πᾶνε ἐκεῖ, δέν ἀγκυροβολοῦν πουθενά καί τελικά δέν προοδεύουν. Σ' αὐτό τό πνεῦμα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἔρχεται κατήγορος καί ἐλεγκτής ὁ τέλειος μοναχός Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

7. Ναί, ἀδελφοί μου, ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, τοῦ ὁποίου τά Γενέθλια ἐορτάζουμε σήμερα, ὑπῆρξε ἕνας τέλειος μοναχός, πρότυπο μοναχικῆς ζωῆς καί ἔτσι ἤθελα νά τόν παρουσιάσω στήν σημερινή μου ταπεινή ὁμιλία.

(α) Σᾶς εἶπα ὅτι ἔμεινε καρφωμένος στό μοναστήρι του, στήν ἔρημο, χωρίς νά τό κουνήσει ρούπι ἀπ' αὐτό. Μόνο μιά φορά κατέβηκε στόν κόσμο, ὄχι γιά προσωπικό του ἔργο, ἀλλά γιά νά κάνει μιά ἱερή διακονία. Κατέβηκε στόν κόσμο, γιά νά ἐλέγξει τήν παρανομία τοῦ βασιλέως Ἡρώδου. Καί αὐτό του τό ἐλεγκτικό κήρυγμα τοῦ στοίχισε τήν ζωή, ἔγινε αἰτία τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ του.

(β) Τό μοναδικό του ἔργο, σᾶς εἶπα, στό μοναστήρι του ἦταν ἡ προσευχή καί τό διάβασμα. Δυστυχῶς σέ μερικούς σημερινούς μοναχούς καί ἀρχιμανδριτάδες τό κύριο αὐτό ἔργο τοῦ Μοναχοῦ ἔχει γίνει σ' αὐτούς πάρεργο. Καί αὐτό ἀκριβῶς ἔφερε τήν πτώση τοῦ Μοναχισμοῦ.

(γ) Ὁ Πρόδρομος εἶχε ἔντονη προσδοκία γιά τήν ἔλευση τοῦ Μεσσίου. Αυτό διδάσκει ὅτι οἱ Μοναχοί, ἀλλά καί ὅλοι οἱ χριστιανοί, πρέπει νά ἔχουμε ζωηρά τήν προσδοκία γιά τήν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μας μέ τήν Δεύτερή Του Παρουσία καί νά ἐτοιμαζόμαστε γι' αὐτήν.

(δ) Ἐπειδή λοιπόν, χριστιανοί μου, τέτοια ἦταν ἡ πολιτεία τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου, γι' αὐτό (1) τοῦ δόθηκε τό χάρισμα τῆς θεοπτίας, ἀλλά καί (2) τοῦ δόθηκε ἡ Χάρη νά πρεσβεύει γιά μᾶς. «Σοί γάρ ἐδόθη χάρις πρεσβεύειν ὑπέρ ἡμῶν».

Ἄφοῦ λοιπόν, ἀγαπητοί ἀδελφοί, στόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, πού σήμερα ἐορτάζουμε τά Γενέθλιά του, ἄφοῦ τοῦ ἐδόθη Χάρη νά πρεσβεύει γιά μᾶς, ἄς τόν ἐπικαλούμαστε τακτικά στήν προσευχή μας. Ἄς μήν τόν ξεχνᾶμε ποτέ ἀπό τήν προσευχή μας. Ἄς λέμε κάθε βράδυ, προτοῦ νά κοιμηθοῦμε, μαζί μέ τό «Θεοτόκε Παρθένε...» καί αὐτή τήν προσευχή στόν Πρόδρομο Ἰωάννη:

«Βαπτιστά τοῦ Χριστοῦ, πάντων ἡμῶν μνήσθητι·

ἵνα ρυσθῶμεν τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν

σοί γάρ ἐδόθη χάρις πρεσβεύειν ὑπέρ ἡμῶν».

Ἄς προσέξουμε τήν φράση «ἵνα ρυσθῶμεν τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν». Ἄρα μᾶς κυνηγᾶνε τά ἀμαρτήματά μας, γι' αὐτό καί παρακαλοῦμε νά «ρυσθοῦμε» ἀπ' αὐτά. Ἄς μήν φοβούμαστε τούς ἐχθρούς μας. Οἱ χειρότεροι ἐχθροί μας, πού πρέπει νά φοβούμαστε, εἶναι τά ἀμαρτήματά μας, πού μᾶς κυνηγᾶνε. Ἀλλά βάζουμε μεσίτη τόν Τίμιο Πρόδρομο καί τόν παρακαλοῦμε νά παρακαλέσει τόν Θεό «ἵνα ρυσθῶμεν τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν», ΑΜΗΝ.

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 14 Ιουνίου 2009

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

38. Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (6)

1. Στο προηγούμενο κήρυγμά μου, αδελφοί χριστιανοί, στην έρμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας σὰς εἶπα αὐτό τό βασικό: "Ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία γίνεται γιά τήν Θεία Κοινωνία. Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ἕνα ὠραῖο δέντρο καί καρπός, γλυκός καρπός τοῦ δέντρου αὐτοῦ, εἶναι ἡ Θεία Κοινωνία. Ὅλα στήν Θεία Λειτουργία ἔγιναν γιά νά βγεῖ ὁ Ἱερέας ἔξω κρατώντας τό Ἅγιο Ποτήριο καί νά πεῖ: «Μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης, προσέλθετε». Ἄν ὅμως δέν προσερχόμαστε γιά νά κοινωνήσουμε, τότε τί ἔννοια ἔχουν τά ὅσα ὠραῖα ἔγιναν γιά νά ἐτοιμαστῆ τό Θεῖο Τραπέζι καί οἱ τόσες εὐχές τοῦ Ἱερέα πού εἶπε γιά τήν Θεία Κοινωνία; Ξαναλέω τόν λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, πού ἀπευθύνει σέ ἐκείνους πού δέν κοινωνοῦν καί τούς λέει: «Γιά σένα σφάχτηκε ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ καί σύ τόν ἀφήνεις;».

Ἄλλά εἶπαμε πάλι στό προηγούμενό μας κήρυγμα, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅτι γιά νά γευθοῦμε τήν Θεία Κοινωνία, γιά νά ἔχει αὐτή μέσα μας τά σωστικά της ἀποτελέσματα, γιά νά εἶναι πραγματικά «κοινωνία» μέ τόν Θεό, πρέπει νά τό προσπαθοῦμε νά καθαρίζουμε τήν ψυχή μας ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη. Γιατί ἂν ἡ ψυχή μας εἶναι ἀκάθαρτη, ὁ Θεός, εἶπαμε, δέν μπορεῖ νά ἐνωθεῖ μέ ἀκάθαρο.

2. Ὡστε λοιπόν: Αὐτά τά δύο, ἀγαπητοί μου, συνιστοῦν τόν σωστό ὀρθόδοξο χριστιανό. Πρῶτον μέν ὁ ἀγώνας μας γιά νά καθαρίσουμε τήν ψυχή μας ἀπό τά βρώμικα πάθη· καί δεύτερον, νά κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, νά μετέχουμε γενικά στά ἱερά Μυστήρια. Τό λέγω αὐτό, γιατί στήν Ἐκκλησία μας ἐμφανίστηκαν παλαιά δύο αἵρετικοί. Ὁ ἕνας ἦταν ὁ δυτικός Βαρλαάμ, ὁ ὁποῖος τόνιζε τήν συμμετοχή στά Μυστήρια, χωρίς ὅμως νά ἔκρινε ὡς ἀναγκαῖα τήν ψυχική καθαρότητα. Καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἦταν οἱ αἵρετικοί Μασσαλιανοί (ἢ Εὐχῆτες), οἱ ὁποῖοι τόνιζαν τήν ἀσκητικότητα καί τήν προσευχή χωρίς ὅμως νά τονίζουν τήν Θεία Κοινωνία. Αὐτά τά δύο ἄκρα εἶναι αἵρετικά, ἀλλά ὁ δικός μας ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς τά συνεδίασε καί κήρυττε: Ἄσκησις καί προσευχή μέ Θεία Κοινωνία.

Πρῖν ἀπό τήν Θεία Κοινωνία ὀπωσδήποτε πρέπει νά νηστεύουμε. Τό πόσο ὅμως πρέπει νά νηστεύουμε αὐτό δέν καθορίζεται. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ὑγεία τοῦ καθενός, ἀπό τήν ψυχική καί σωματική ἀντοχή του, ἀπό τό πόσο συχνά κοινωνάει ἢ καί ἀπό ἄλλους παράγοντες. Ὅλα αὐτά θά τά λάβει ὑπ' ὄψιν του ὁ καλός καί φωτισμένος πνευματικός καί θά βάλει ἀνάλογη νηστεία στόν κάθε πιστό. Ὑπάρχουν νέοι καί νέες στήν Ἀθήνα, ἀλλά καί ἄλλοῦ, οἱ ὁποῖοι θέλουν νά κοινωνοῦν συχνά, ἀλλά

δέν τούς αφήνει ὁ ἄθεος πατέρας τους. Καί τό καταλαβαίνει ὁ ἀθεόφοβος ἀπό τήν νηστεία πού θέλει νά κάνει τό παιδί του. Στήν περίπτωση αὐτή ὁ καλός πνευματικός θά συμβουλέψει αὐτόν τόν νέο ἢ τήν νέα, γιά νά μήν στερηθεῖ τήν Θεία Κοινωνία καί γιά νά ἀποφύγει τήν ταραχή μέ τόν πατέρα του, νά νηστεύει κρυφά μόνο μισή μέρα, μόνο τό Σάββατο τό βράδυ, καί τήν ἄλλη μέρα νά πάει νά κοινωνήσει. Καί ἔχω ἀκούσει ὅτι καλοί πνευματικοί ἔτσι πράγματι ἐνεργοῦν.

3. Τήν Θεία Κοινωνία, ἀδελφοί μου, πρέπει νά τήν λαμβάνουμε μέ εὐλάβεια καί τάξη. Καί βέβαια ἔτσι πρέπει νά γίνεται, ἀφοῦ πρόκειται γιά κοινωνία τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, πού καί οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ μέ πόθο καί δέος ἀτενίζουν. Ὅχι λοιπόν κουβέντες καί φωνές ἢ καί σπρωξίματα στήν Θεία Κοινωνία. Ὁ καθένας νά στέκεται ἤρεμα καί νά προσεύχεται ἀπό μέσα του μέχρις ὅτου ἔρθει ἡ σειρά του γιά νά κοινωνήσει. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅταν ἔτρωγαν τόν πασχάλιο ἀμνό, πού προεικόνιζε τήν Θεία Κοινωνία ἦταν ὄρθιοι καί κρατοῦσαν ραβδί στό χέρι. Ἔτσι καί ἐμεῖς ὅταν κοινωνοῦμε. Ἡ ράβδος στήν Παλαιά Διαθήκη προτύπωνε τόν Σταυρό. Ὅταν λοιπόν ἔρχεται ἡ σειρά σας γιά νά κοινωνήσετε, νά κάνετε πρῶτα τόν σταυρό σας· νά παίρνετε ἔπειτα τό ἅγιο Μανδήλιο καί νά τό βάζετε κάτω ἀπό τό σαγόνι σας, ὥστε νά καλύπτεται μέ τό ἅγιο Μανδήλιο ἡ ἀπόσταση τοῦ προσώπου σας ἀπό τό Ἅγιο Ποτήριο. Αὐτό γίνεται, μήπως, ἐάν συμβεῖ καί πέσει σταγόνα τοῦ Θείου Αἵματος ἀπό τήν ἁγία Λαβίδα – φύλαγε, Χριστέ, τήν ὥρα αὐτή! –, ἡ θεία αὐτή σταγόνα νά πέσει πάνω στό ἅγιο Μανδήλιο καί νά μήν πέσει κάτω. Γιατί αὐτό, χριστιανοί μου, τό νά πέσει ἡ Θεία Κοινωνία κάτω στό δάπεδο εἶναι μεγάλη ἁμαρτία. Κάνοντας λοιπόν τόν σταυρό σας, ὅταν ἔρθει ἡ σειρά σας γιά τήν Θεία Κοινωνία, παίρνετε τό ἅγιο Μανδήλιο καί τό βάζετε κάτω ἀπό τό σαγόνι σας καί ἀνοίγετε καλά τό στόμα σας γιά νά κοινωνήσετε. Ἀφοῦ κοινωνήσετε, σπογγίζετε τό στόμα σας, κάνετε πάλι τόν σταυρό σας καί παραχωρεῖτε τήν σειρά σας στόν ἐπόμενο.

Σᾶς παρακαλῶ, χριστιανοί μου, νά μάθετε τά παιδάκια νά κοινωνοῦν καί αὐτά μέ τόν ἴδιο τρόπο καί μάλιστα νά κοινωνοῦν μόνα τους. Δέν εἶναι καθόλου σωστό νά τρέχει ἕνας μέγας γιά νά βοηθήσει νά κοινωνήσει ἕνα παιδάκι τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Ἄς ἀφήνουμε τά παιδάκια νά κοινωνοῦν μόνα τους. Ἐχω παρατηρήσει ὅτι, ὅταν ἀφήνουμε τά παιδιά νά κοινωνοῦν μόνα τους, κοινωνοῦν μιά χαρά· κοινωνοῦν καλύτερα ἀπό τούς μεγάλους. Ξέρω ὅμως ὅτι γιά νά τά καταφέρει νά κοινωνάει μόνο του καί σωστά τό παιδί, χρειάζεται τήν καλή συμβουλή ἀπό τήν μάνα του. Ἡ καλή χριστιανή μητέρα θά συμβουλέψει τό παιδί της στό σπίτι ἀπό τήν προηγούμενη μέρα καί τό σταυρό του νά κάνει πρῶτα ἀπό τήν Θεία Κοινωνία καί τό στόμα του καλά νά ἀνοίξει καί νά τό σπογγίσει καλά, ὅταν θά κοινωνήσει.

Ἀλλά θά συνεχίσουμε πάλι γιά τήν Θεία Κοινωνία καί στό ἐπόμενο κήρυγμά μας.

Μέ πολλές εὐχές

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 14 Ιουνίου 2009

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

39. ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (γ)

1. Καί πάλι, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, καί στό σημερινό μας αὐτό κήρυγμα θά μιλήσουμε γιά τήν Θεία Κοινωνία. Δέν χορταίνει τό στόμα μας νά μιλάμε γι' αὐτήν. Ἀλλά καί ὅσα κηρύγματα νά κάνουμε γιά τήν Θεία Κοινωνία καί ὅσα βιβλία καί νά διαβάσουμε γι' αὐτήν δέν θά μπορέσουμε ποτέ νά νοήσουμε τόν γλυκασμό της καί τό μεγαλεῖο της καί τά σωστικά της ἀποτελέσματα. Μᾶς θεώνει! Γι' αὐτό νά ἀγαπάμε, ἀδελφοί μου, τήν Θεία Κοινωνία. Ἐσ εἴμαστε προσεκτικοί στήν ζωή μας, ἄς κρατᾶμε τήν ψυχή μας καθαρή, γιά νά μπορούμε νά κοινωνᾶμε συχνά. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης ἐπέμενε πολύ στήν συχνή Θεία Κοινωνία. Μάλιστα ἔκανε καί θαύματα μέ τήν Θεία Κοινωνία. Προέτρεπε τούς ἀρρώστους νά κοινωνοῦν καί γίνονταν καλά· γιατί ἡ Θεία Κοινωνία δίνεται ὄχι μόνο γιά τήν ἴαση τῆς ψυχῆς, ἀλλά καί γιά τήν ἴαση τοῦ σώματος. Ὅταν κοινωνᾶμε, τό σῶμα μας γίνεται «ἰδρυμα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ», ὅπως λέγει κάπου ὁ ἅγιος Χρυσόστομος! Μιγνύομαστε μέ τόν Χριστό! Ἐνσωματωνόμαστε μ' Αὐτόν! Ἀκοῦστε ἕνα ὠραῖο πού λέγει ὁ Χρυσόστομος: Ὁ Χριστός μᾶς ἐπιτρέπει ὄχι μόνο νά τόν πλησιάσουμε, ὄχι μόνο νά τοῦ μιλήσουμε, ὄχι μόνο νά τόν ἀγκαλιάσουμε, ὄχι μόνο νά τόν φιλήσουμε, ἀλλά ἀκόμη μᾶς τό ἐπιτρέπει καί μάλιστα μᾶς τό ἐπιβάλλει νά βάλουμε τά δόντια μας στό Σῶμα Του· Γιατί αὐτό σημαίνει τό νά «φᾶμε τό Σῶμα Του» καί νά «πιοῦμε τό Αἷμα Του»! Εἶπα ὅτι αὐτό ὁ Χριστός μᾶς τό ἐπιβάλλει, γιατί πραγματικά μᾶς τό εἶπε ὡς ἐντολή Του. «Ἐάν δέν μοῦ φᾶτε – μᾶς εἶπε – τό Σῶμα μου καί δέν μοῦ πιεῖτε τό Αἷμα μου, δέν θά ἔχετε ζωή μέσα σας» (Ἰωάν. 6,53). Τρεῖς εἶναι οἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφοί μου, πού ἂν δέν τίς κάνουμε, χαθήκαμε. Ἡ πρώτη ἐντολή εἶναι νά τελοῦμε τήν Θεία Λειτουργία. «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμὴν ἀνάμνησιν», μᾶς εἶπε. Καί πραγματικά, στήν Θεία Λειτουργία, ὅπως εἶπαμε σέ προηγούμενα μαθήματά μας, ἐπαναλαμβάνουμε τήν Θυσία τοῦ Χριστοῦ, πού ἔκανε γιά μᾶς στό Γολγοθᾶ. Ἡ δεύτερη ἐντολή εἶναι αὐτή πού εἶπαμε παραπάνω, νά κοινωνᾶμε τό Σῶμα του καί τό Αἷμα του, γιά νά ἔχουμε μέσα μας ζωή. Καί ἡ τρίτη ἐντολή τοῦ Χριστοῦ εἶναι νά εἴμαστε ἀγαπημένοι μεταξύ μας. «Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», μᾶς εἶπε. Προσέξτε τό «ἐντέλλομαι», πού σημαίνει ὅτι αὐτό ὁ Χριστός – τό νά ἀγαπάμε δηλαδή ὁ ἕνας τόν ἄλλο – μᾶς τό λέγει ὡς ἐντολή.

2. Γιά νά γίνει ὁμως ἡ Θεία Κοινωνία, ἀδελφοί μου, φάρμακό μας καί νά μᾶς δώσει τήν σωτηρία μας, πρέπει νά κοινωνᾶμε μέ καθαρή ψυχή. Ἀλλά, ποιός ἔχει καθαρή ψυχή; Ἀλλοίμονό μας!... Ἐσ μᾶς ἐλεήσει ὁ Θεός, γιατί ὅλοι μας ἔχουμε μολύνει τήν καρδιά. Τό παλεύουμε ὁμως καί τό προσπαθοῦμε νά καθαρίζουμε τήν καρδιά μας καί τό προσευχόμεστε μέ ἐκεῖνον τόν λόγο τοῦ Ψαλμωδοῦ «καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί ὁ Θεός».

Καί ὅταν λερωνόμαστε μέ κάποιο ἀμάρτημα, ξέρουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει τήν ἐξομολόγηση καί πηγαίνουμε στόν πνευματικό πατέρα καί ἐξομολογούμεστε τό ἀμάρτημά μας αὐτό. Ἔτσι πλένεται καί καθαρίζεται ἡ ψυχή μας. Μέ τέτοια λοιπόν προετοιμασία καί τέτοια ἔγνοια πρέπει νά πηγαίνουμε νά κοινωνήσουμε.

Καί ὅταν κοινωνᾶμε, ἀγαπητοί μου, νά προσερχόμαστε, ὅπως μᾶς τό λέγει ὁ Ἱερέας. Νά κοινωνᾶμε «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης»! Νά πιστεύουμε δηλαδή ὅτι αὐτό πού παίρνουμε δέν εἶναι «κрасάκι» καί «ψωμάκι», ὅπως λένε μερικοί ἀκατήχητοι, ἀλλά εἶναι Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ. Αὐτό σημαίνει τό «μετά πίστεως». Αὐτή ἡ πίστη, ὅτι αὐτό πού ἔχει τό Ἅγιο Ποτήριο καί πού θά τό κοινωνήσουμε ἐμεῖς εἶναι τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, αὐτή ἡ πίστη, λέω, πρέπει νά μᾶς γεννάει μία κατάνυξη, ἕνα δέος, ἕναν ἅγιο φόβο, γι' αὐτό καί ὁ Ἱερέας λέει «μετά φόβου Θεοῦ». Πραγματικά μᾶς φοβίζει τό ὅτι ἐμεῖς οἱ χωματένοι καί λασπωμένοι ἀπό τήν ἁμαρτία ἄνθρωποι θά πάρουμε μέσα μας τό πανάγιο καί πανάσπιλο Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀλλά ἀγαπᾶμε τόν Χριστό. Καί ξέρουμε ὅτι Αὐτός πρῶτος μᾶς ἀγάπησε καί ἀπό ἀγάπη μᾶς καλεῖ γιά νά τόν κοινωνήσουμε. Ἔτσι θαρρεύουμε καί προσερχόμαστε. Αὐτό εἶναι τό «καί ἀγάπης προσέλθετε», πού λέγει ὁ Ἱερέας. Ὡστε λοιπόν: Ὅταν ἀκούω ἀπό τόν παπᾶ μου τό «μετά φόβου Θεοῦ» λίγο αὐτό μέ τρομάζει νά κοινωνήσω, γιατί σκέπτομαι τά ἀμαρτήματά μου καί λέγω· «εἶμαι ἄξιος ἐγώ νά πλησιάσω τό Ἅγιο Ποτήρι;». Ὅταν ὅμως τόν ἀκούω νά λέει τό «καί ἀγάπης προσέλθετε», αὐτό μέ ἐλκύει γιά νά προσέλθω νά κοινωνήσω. Καλά καί ὠραῖα λοιπόν τό εἶπαν ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι τό «μυστήριον τοῦ τρόμου καί τῆς μαγείας»!!!

Πολλά ὠραῖα, γλυκά καί δυνατά γιά τήν Θεία Κοινωνία λέγει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων λέει: Ὅποιος κοινωνάει ἄξια γίνεται «χριστοφόρος», γιατί παίρνει μέσα του τόν Χριστό. Ἀκόμη γίνεται «θεοφόρος», γιατί παίρνει μέσα του τόν Θεό· καί γίνεται τρίτον «ναοφόρος», γιατί ἀφοῦ κατοικεῖ μέσα του ὁ Χριστός μέ τήν Θεία Κοινωνία, γίνεται ναός τοῦ Θεοῦ. Σᾶς εὐχομαι, ἀγαπητοί μου, νά εἴστε χριστοφόροι, θεοφόροι καί ναοφόροι. Τί μεγαλύτερο εἶναι ἀπ' αὐτό; Μιά ἀπλή γυναικούλα μοῦ εἶπε κάποτε: «Βασίλισσα ἂν μ' ἔκαναν, δέν θά χαιρόμουν τόσο, ὅσο χάρηκα ὅταν ὁ πνευματικός μου ὠδύσε τήν ἄδεια νά κοινωνήσω τά Χριστούγεννα»!

3. Μετά τήν Θεία Κοινωνία εὐχαριστοῦμε τόν Θεό γιά τήν μεγάλη αὐτή δωρεά πού μᾶς ἔδωσε. Γι' αὐτό καί ἀκοῦτε τόν ἱερέα νά λέει: «Μεταλαβόντες τῶν θείων, ἁγίων, ἀχράντων... Μυστηρίων ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ»! Ἡ Εὐχαριστία γιά τήν Θεία Κοινωνία εἶναι ἕνα ἰδιαίτερο τμῆμα, εἶναι μία Ἀκολουθία, πού ἀρχίζει καί αὐτό μέ τό «Εὐλογητός ὁ Θεός...». Καί μάλιστα ἡ Ἀκολουθία αὐτή ἔχει καί εἰδική εὐχή. Ἀλλά ἐσεῖς, σάν Εὐχαριστία μετά τήν Θεία Κοινωνία, νά λέτε μέσα ἀπό τήν καρδιά σας στό Χριστό αὐτά τά σύντομα λόγια: «Σ' εὐχαριστῶ, Χριστέ μου, πού μέ ἐλέησες καί σέ κοινωνήσα. Μείνε μέσα μου καί ἀξίωσέ με νά Σέ κοινωνῶ πάντοτε»! – Ἀπομένει, ἀγαπητοί μου, ἕνα ἀκόμη κήρυγμα καί τελειώσαμε μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ τήν Θεία Λειτουργία.

Μέ πολλές εὐχές

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Δημητσάνα - Μεγαλόπολη, Κυριακή 14 Ιουνίου 2009

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

40. ΑΠΟΛΥΣΗ

Τό κήρυγμά μας αὐτό, ἀδελφοί μου χριστιανοί, εἶναι τό τελευταῖο στήν σειρά τῶν κηρυγμάτων μας γιά τήν Θεία Λειτουργία. Εὐχαριστῶ μέσα ἀπό τήν καρδιά μου τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, γιατί μέ ἀξίωσε μέ ἀπλά κηρυγματάκια νά σᾶς δώσω, ὅσο μποροῦσα, τό νόημα τῆς Θείας Λειτουργίας.

1. Καί τώρα πᾶμε πρός τό τέλος. Ἀφοῦ κοινώνησαν οἱ πιστοί, ὁ Ἱερέας βάζει τό Ἅγιο Ποτήριο πάνω στήν Ἁγία Τράπεζα καί τό θυμιάζει. Θυμιάζοντάς το ὁμῶς λέει: «Υψώθητι ἐπί τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεός καί ἐπί πᾶσαν τήν γῆν ἡ δόξα Σου». Γιατί τό λέει αὐτό; Πότε ὑψώθηκε στοὺς οὐρανοὺς ὁ Χριστός; Υψώθηκε μέ τήν Ἀνάληψή Του. Καί ἐπειδή εἶπαμε ὅτι στήν Θεία Λειτουργία ζοῦμε ὅλη τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ, ἀπό τήν φάτνη τῆς Βηθλεέμ μέχρι τόν Γολγοθᾶ καί μέχρι τήν Ἀνάσταση, νά τώρα πού μέ τό «Υψώθητι ἐπί τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεός», πού λέει ὁ Ἱερέας, ζοῦμε καί τήν Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ. Καί ὅτι αὐτό εἶναι ἀλήθεια, φαίνεται ἀπό τό ὅτι μετά ὁ Ἱερέας λέει «Πάντοτε νῦν καί αἰεί...» καί παίρνει τό Ἅγιο Ποτήριο καί τό πηγαίνει στήν Πρόθεση, ἐκεῖ πού ἔκανε τήν Προσκομιδή. Γιατί τό κάνει αὐτό; Γιατί εἶπαμε ζοῦμε τήν Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ τώρα. Καί ὅπως ὁ Χριστός μέ τήν Ἀνάληψή Του ἔφυγε ἀπό τήν γῆ καί πῆγε στόν οὐρανό, ἔτσι καί στήν Θεία Λειτουργία φεύγει τώρα τό Ἅγιο Ποτήριο, πού ἔχει μέσα τόν Χριστό, φεύγει ἀπό ἀνάμεσά μας καί κρύπτεται στήν Πρόθεση. Καί ὅπως ὁ Χριστός, ὅταν ἔφευγε μέ τήν Ἀνάληψή Του εἶπε στοὺς μαθητές Του νά μή λυποῦνται, γιατί «θά εἶναι μαζί τους πάντοτε μέχρι τήν συντέλεια τοῦ αἰῶνος», ἔτσι καί ὁ Ἱερέας τώρα, ὅταν παίρνει τό Ἅγιο Ποτήριο καί τό πηγαίνει στήν ἁγία Πρόθεση, λέει «πάντοτε νῦν καί αἰεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

2. Πᾶμε πρός τήν ἀπόλυση τώρα, ἀγαπητοί μου χριστιανοί. Προηγουμένως ὁμῶς ὁ Ἱερέας θά εὐλογήσει τόν λαό λέγοντάς του «Εὐλογία Κυρίου καί ἔλεος ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς...» καί θά κάνει ἔπειτα τήν ἀπόλυση, παρακαλώντας τόν Ἰησοῦ Χριστό, διά πρεσβειῶν τῆς Παναγίας Θεοτόκου, τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί πάντων τῶν ἁγίων νά μᾶς ἐλεήσει καί νά μᾶς σώσει. Ἐπειτα λέγει τό «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν...» καί μοιράζει τό Ἀντίδωρο.

Νά παίρνετε τό Ἀντίδωρο, χριστιανοί μου, γιά δύο λόγους. Πρῶτον μὲν, γιατί παίρνετε εὐλογία καί ἁγιάζεσθε μέ τό νά πάρετε ἓνα κομμάτι, ἔστω καί μικρό, ἀπό αὐτό τό πρόσφορο πού προσκομίστηκε καί πέρασε ἀπό τήν ἀκολουθία τῆς Προσκομιδῆς, πού τήν εἶπαν «λειτουργία ἐν ἐμβρύῳ»! Γιατί πραγματικό Ἀντίδωρο εἶναι αὐτό πού κόβεται ἀπό τό πρόσφορο πού προσκομίστηκε. Καί πρέπει νά εἴμαστε νηστικοί γιά νά φᾶμε τό Ἀντί-

δωρο. Ναι, είναι μεγάλη εύλογία τό Ἀντίδωρο καί ἀγιάζεται ὅποιος τό τρώγει μέ πίστη. Ἐάν γιά τούς ἄρτους τῆς Ἀρτοκλασίας λέμε «καί τούς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνοντας πιστοὺς δούλους σου ἀγιάσον», γιά φανταστεῖτε πόσο μεγάλη εύλογία δίνει τό Ἀντίδωρο σ' αὐτόν πού τό τρώγει μέ πίστη. Καί μάλιστα καλόν θά εἶναι – καί τό κάνουν πολλοί χριστιανοί αὐτό – νά μήν τό τρῶτε ὄλο τό Ἀντίδωρο πού παίρνετε ἀπό τόν Ἱερέα, γιά νά ἔχετε ἀπ' αὐτό στό σπίτι σας καί νά τρῶτε ἕνα μικρό κομματάκι κάθε μέρα τό πρωί, μετά τήν πρωινή σας προσευχή. Πολλοί εὐσεβεῖς χριστιανοί μαζί μέ τό Ἀντίδωρο πίνουν καί ἀγιασμό. Πολύ καλό καί ἅγιο αὐτό πού κάνουν. Ἀλλά, προσοχή! Πρῶτα νά παίρνετε τό Ἀντίδωρο, γιατί συνδέεται μέ τήν Θεία Λειτουργία, καί ἔπειτα τόν Ἀγιασμό. Ὅταν δέ λέω Ἀγιασμό, δέν ἔννοῶ τόν «μεγάλο», τῶν Θεοφανείων, ἀλλά τόν ἄλλο, τόν «μικρό», πού κάνει ὁ Ἱερέας στήν ἀρχή κάθε μηνός.

Ὁ ἄλλος ὅμως λόγος γιά νά παίρνετε Ἀντίδωρο, χριστιανοί μου, εἶναι γιά νά φιλεῖτε τό χέρι τοῦ Ἱερέα. Εἶναι αἱμοσταγές τό χέρι τοῦ Ἱερέα! Πρίν ἀπό λίγο ἄγγιξε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί τό ἔβαλε μέσα στό Ἅγιο Ποτήριο! Σεῖς οἱ λαϊκοί, ἀφοῦ δέν μπορεῖτε νά ἀγγίξετε καί νά ἀσπαστεῖτε τήν Ἁγία Τράπεζα, φιλεῖτε στήν διανομή τοῦ Ἀντιδώρου τό χέρι τοῦ Ἱερέα, πού ὑπηρετήσε τήν Ἁγία Τράπεζα.

Ἀλλά ἔχω καί ἕνα τρίτο λόγο, ἀδελφοί μου, γιά τόν ὁποῖον πρέπει νά παίρνετε Ἀντίδωρο. Λέγεται «Ἀντίδωρο», γιατί τό παίρνουν οἱ Χριστιανοί ἀντί τῶν Τιμίων Δώρων. «Τίμια Δῶρα» λέγεται ἡ Θεία Κοινωνία. Καί ὅσοι, γιά διάφορους λόγους, δέν εἶχαν τήν χάρα νά κοινωνήσουν, παίρνουν τό Ἀντίδωρο ὡς εύλογία, ἀλλά καί ὡς παρηγορία, ἅς τό ποῦμε ἔτσι, πού δέν κοινωνήσαν. Νά παίρνετε τό Ἀντίδωρο, ξαναλέω χριστιανοί μου. Ἡ διανομή δέ τοῦ Ἀντιδώρου ὑπενθυμίζει τίς παλαιές «ἀγάπες», πού ἔκαναν οἱ χριστιανοί τρώγοντες ὄλοι μαζί.

3. Μετά τήν ἀπόλυση τοῦ Ἱερέα καί τήν διανομή τοῦ Ἀντιδώρου οἱ χριστιανοί φεύγουν μέ σεβασμό ἀπό τήν Ἐκκλησία. Καί μένει στόν Ναό ὁ Ἱερέας, γιά νά καταλύσει τό Ἅγιο Ποτήριο. ὦ, ἡ κατάλυση τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου! Ὅ,τι ἔχει μέσα τό τρώγει καί τό πίνει ὁ Ἱερέας καί γίνεται αὐτός Ἅγιο Ποτήριο! Καί τί ἔχει μέσα; Ἐχει τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ! Ἀλλά, προσέξτε! Στό Ἅγιο Ποτήριο μαζί μέ τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι καί τά ψίχουλα πού ἔβγαλε ὁ Ἱερέας στήν Προσκομιδή, μνημονεύοντας ζωντανά καί πεθασμένα ὀνόματα. Αὐτά τά ψίχουλα, πού εἶναι οἱ ψυχές ζώντων καί νεκρῶν, ἀφοῦ τίς ἔπλυνε πρῶτα στό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ – ρίχνοντάς τες στό Ἅγιο Ποτήριο καί λέγοντάς «ἀπόπλυνον Κύριε τά ἁμαρτήματα τῶν ἐνθάδε μνημονευθέντων δούλων Σου» – μετά τίς κατέλυσε, τίς πῆρε μέσα του. Ὅστε, λοιπόν, μετά τήν κατάλυση τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου ὁ Ἱερέας μπορεῖ νά πει στοὺς χριστιανούς του: Χριστιανοί μου, στήν Θεία Λειτουργία σήμερα σᾶς ἔλουσα στό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ γιά νά καθαριστεῖ ἡ ψυχὴ σας καί τώρα σᾶς ἔχω στήν καρδιά μου! Σᾶς κατέλυσα μαζί μέ τήν Θεία Κοινωνία! Εἴμαστε ἕνα!

Ἐς μᾶς δώσει τήν Χάρη Του ὁ Ἰησοῦς Χριστός, χριστιανοί μου, νά Τόν γευόμαστε στήν Θεία Λειτουργία. Αὐτός εἶναι ὁ παράδεισος, ὁ φυτευμένος κάτω στήν γῆ.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

Μεγαλόπολη, 26 Ιουνίου 2009

Άγαπητοί μου φίλοι,
Τελειόφοιτοι τῶν Λυκείων Μεγαλοπόλεως,

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, γιατί ἀνταποκριθήκατε στήν πρόσκλησή μου καί ἤρθατε μέ τούς κυρίους Καθηγητές Σας στό τραπέζι πού προσέφερα γιά σᾶς.

Ἐκφράζοντας βαθιά τά αἰσθήματά μου γιά σᾶς μέ πολλή εἰλικρίνεια λέγω ὅτι σᾶς ἀγαπῶ πολύ, σᾶς σκέπτομαι συχνά καί εἶμαι πολύ θλιμμένος γιά τόν ἑαυτό μου, γιατί δέν ἔχω δώσει οὔτε σέ σᾶς οὔτε στά ἄλλα τά παιδιά αὐτό πού θέλω καί αὐτό πού ὀφείλω σάν Ἐπίσκοπος νά σᾶς δώσω. Ἐπιθυμῶ καί ὀφείλω, ἀγαπητοί μου φίλοι, νά σᾶς μιλήσω γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό καί νά σᾶς πῶ ὅτι ἡ ἀγάπη Του εἶναι θερμός ἔρωτας καί ἡ διδασκαλία Του φτιάχνει μιᾶ ὁμορφη κοινωνία, κάνει παράδεισο τήν γῆ. Δυόμισι χρόνια τώρα, πού εἶμαι Ἐπίσκοπος στόν εὐλογημένο σας τόπο, δέν πέτυχα νά φυτέψω στό ὁμορφο περιβόλι τῆς καρδιάς σας τό μοσχροβολητό ἄνθος – ὅπως τό λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας –, τόν Ἰησοῦ Χριστό. Γιατί πιστεύω, φίλοι μου, καί γι' αὐτή τήν πίστη φόρεσα κι ἐγώ τά μαῦρα, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ὠραία καί ἔχει γλυκά οὐσιαστικά χτυποκάρδια μόνο μέ τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νά ξέρετε ὅτι εἴμαστε πλασμένοι κατά τήν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Νά μήν λέτε γενικά ὅτι εἴμαστε πλασμένοι «κατά τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ» – ὅπως ἔτσι μάθαμε νά τό λέμε –, ἀλλά νά τό λέτε πιό σωστά, ὅτι εἴμαστε πλασμένοι κατά τήν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιατί, ἂν πεῖτε «εἴμαστε πλασμένοι κατά τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ», θά σᾶς πεῖ ὁ ἄλλος: «Ὁ Θεός δέν ἔχει σῶμα, πῶς λοιπόν εἶσαι πλασμένος κατά τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ;» ἐνῶ ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, σαρκώθηκε στήν Κοιλία τῆς Παναγίας μας, ἔγινε πραγματικά ἄνθρωπος καί λέγεται «Θεάνθρωπος». Ἔτσι ὁ Θεός ἔκανε τόν ἄνθρωπο κατά τήν εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ Του, πού ἐπρόκειτο νά σαρκωθεί. Ἔτσι ἐρμηνεύεται ἕνας ὠραῖος λόγος πού ἔχει τό πρῶτο βιβλίό τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ Γένεση, στό κεφ. 1, στίχ. 27. Ὁ λόγος αὐτός λέει: «Ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν». Σᾶς ἐρωτᾶω: Κατά τήν εἰκόνα ποιοῦ Θεοῦ ὁ Θεός ἐποίησε τόν ἄνθρωπο; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι ὁ Θεός ἔκανε τόν ἄνθρωπο κατά τήν εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ Του, πού ἐπρόκειτο νά ἐνανθρωπήσει.

Ὅστε λοιπόν, καλοί μου φίλοι, εἶστε πλασμένοι κατά τήν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἡ ψυχὴ σας στό βάθος εἶναι θεονοσταλγική. Καί γιά νά τό πῶ καλύτερα εἶναι χριστονοσταλγική. Γι' αὐτό μήν τήν ἀποκόπτετε ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό. Εἶναι σάν νά ἀποκόπτετε ἕνα παιδάκι ἀπό τήν μάνα του καί τόν πατέρα του, ἐνῶ αὐτό λαχταράει τήν ἀγκαλιά τους. Σᾶς παρακαλῶ, φίλοι μου, νά προσεύχεστε στόν Ἰησοῦ Χριστό καί στήν Παναγία Μητέρα Του, πού εἶναι καί Μητέρα ὄλων μας, στήν Θεοτόκο Μαρία. Νά λέτε κάθε μέρα, προτοῦ νά κοιμηθεῖτε τό βράδυ, αὐτή τήν προσευχή στήν καλή μας Παναγία: «Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε Κεχαριτωμένη Μαρία· ὁ Κύριος μετά σου· εὐλογημένη Σύ ἐν γυναιξί καί εὐλογημένος ὁ καρπός τῆς κοιλίας Σου, ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν». Καί στόν Ἰησοῦ Χριστό νά λέτε αὐτή τήν σύντομη προσευχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησέ με».

Τό ἄλλο πού θέλω νά σᾶς πῶ μέ τήν ἐπιστολή μου αὐτή, ἀγαπητοί μου φίλοι, εἶναι ὅτι πέρα ἀπό τήν οἰκογένειά σας ἀνήκετε καί στήν Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία Του. Ἡ Ἐκκλησία, ναί!, εἶναι ἡ Οἰκογένεια τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ.

οὔ, εἶναι ἡ ἀγκαλιά Του! Καί σ' αὐτή τήν ἀγκαλιά χωρᾶμε ὅλοι καί σεις καί ἐγώ καί ὅλα τά βαπτισμένα παιδιά τοῦ Θεοῦ. Κι ὅπως στήν οἰκογένεια στρώνουν τραπέζι καί τρῶνε ὅλοι μαζί σ' αὐτό, ἔτσι καί στήν Ἐκκλησία στρώνουμε τραπέζι καί ἀκούεται ἡ φωνή τοῦ Χριστοῦ διά τοῦ ἱερέως πού λέει: «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τό Σῶμα μου» καί «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τό Αἷμά μου». Καί τρῶμε καί πίνουμε τήν θεία τροφή, τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτό λέγεται «Θεία Κοινωνία», γιατί πραγματικά κοινωνοῦμε μέ τόν Θεό. Νά πηγαίνετε, παιδιά, νά κοινωνᾶτε, γιατί, σάν παιδιά τοῦ Θεοῦ, βαπτισμένα καί μυρωμένα, πού εἶστε, ἔχετε δικαίωμα στό τραπέζι τοῦ Πατέρα σας Θεοῦ. Μόνο τά ἀπό-παιδα ἀποκόπτονται ἀπό τό τραπέζι τοῦ πατέρα τους.

Σᾶς παρακαλῶ, νέοι καί νέες, τήν πίστη μας μὴν τήν πάρετε ἐπιπόλαια καί λανθασμένα σάν ἓνα ἐπιβλητικό καθῆκον, ὅπως γιά παράδειγμα πηγαίνουμε στήν ΔΕΗ καί τόν ΟΤΕ καί πληρώνουμε τά χρέη μας. Ἡ πίστη μας εἶναι μία σχέση μέ τόν Θεό, εἶναι ἔρωτας μαζί Του. Γι' αὐτό καί λέγεται «πίστη», ἀπό τό ρῆμα «ἐμπιστεύομαι». Οἱ ἐρωτευμένοι ἐμπιστεύονται ὁ ἓνας τόν ἄλλο. Καί οἱ ἅγιοι Πατέρες μιᾶνε γιά θεῖο ἔρωτα. Ἄχ, νά σᾶς ἀγγίξε λιγάκι ὁ θεῖος αὐτός ἔρωτας! Εἶναι «ἀνίκατος μάχαν»! Γι' αὐτόν τόν ἔρωτα τοῦ Χριστοῦ οἱ μάρτυρες ἔχυσαν τό αἷμα τους καί οἱ ἀσκητές γεύονται τίς νύχτες γλυκές ὀλοκάρδιες προσευχές καί τολμοῦν τά πλέον τολμηρά γιά τόν Χριστό!

Γιά ὅλα αὐτά, φίλοι μου, πού σᾶς εἶπα παραπάνω, γράφουν τά ἱερά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ Ἁγία Γραφή καί τά βιβλία τῶν Ἁγίων Πατέρων. Τά βιβλία αὐτά εἶναι ὕμνος θείων ἐρώτων. Ἐλᾶτε, παρακαλῶ, νά μέ συναντήσετε γιά νά σᾶς δίνω τέτοια βιβλία νά διαβάσετε. Αὐτά τά βιβλία εἶναι ἡ θεολογία μας. Κυκλοφοροῦν πολλά θρησκευτικά βιβλία, ἀλλά δέν εἶναι ὅλα καλά. Σεις τά νέα τά παιδιά νά πᾶτε κατ' εὐθειαν στό «ψητό», κατευθεῖαν στήν πηγῆ, στήν Ἁγία Γραφή καί τούς Ἁγίους Πατέρες. Εὐχόμαι στήν ζωή σας νά βρεῖτε ἓναν καλό πνευματικό πατέρα, πού νά εἶναι καλός ἐρμηνευτής τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί νά σᾶς διδάξει τόν ὁμορφο κόσμο τοῦ Θεοῦ, γιά τόν ὁποῖον ὁ προφήτης Ἰερεμίας εἶπε: «Μέ μάγεψες, Θεέ μου, καί ἄφησα τόν ἑαυτό μου νά μαγευτεῖ»!!!

Τέλος, ἐπιτρέψτε μου νά ἐκφράσω καί τό παράπονό μου σέ σᾶς: Δέν ἦρθατε ποτέ νά μέ συναντήσετε, γιά νά συζητήσουμε μέ ἐνδιαφέρον θεολογικά θέματα. Θέλω νά εἶμαι φίλος σας καί νά σᾶς βοηθᾶω ὅπου μπορῶ. Σάν πιό σημαντική ὅμως βοήθεια φρονῶ καί πιστεύω ὅτι εἶναι ἡ ψυχική σας βοήθεια, τό νά γνωρίσετε δηλαδή τόν Ἰησοῦ Χριστό καί νά ἔχετε δυνατό κράτημα ἀπό Αὐτόν στήν ζωή σας. Σᾶς τό ὑπόσχομαι ὅτι ἡ ζωή σας τότε θά ἔχει πραγματικό νόημα καί περιεχόμενο. Θά εἶναι marvellous!

Ἦ παιδιά, καλά παιδιά, ἡ χαρά καί ἡ ἀγωνία τῶν γονέων σας! Ξανοίγεται τώρα μπροστά σας ἡ ζωή. Εὐχόμαι μ' ὅλη μου τήν καρδιά νά πετύχετε τά ὄνειρά σας καί νά εἶναι αὐτό γιά τό καλό σας. Εὐχόμαι ἡ Παναγία νά σᾶς φυλάγει ἀπό κάθε κακό, ψυχικό καί σωματικό, καί νά χαρεῖτε μιά ὁμορφη ζωή.

Μέ πολλή ἀγάπη καί πολλές ἐγκάρδιες εὐχές

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἰερεμίας

ΥΓ. Σᾶς χιλιοπαρακαλῶ καί σᾶς ἱκετεύω νά θελήσετε νά ἔρθετε καί σεις καί τ' ἄλλα τά παιδιά νά ἀποτελέσουμε μιά καλή συντροφιά γιά νά μελετοῦμε εἰς βάθος ἀπό τά ἱερά μας κείμενα τόν λόγο τοῦ Θεοῦ. Τόν προφήτη Ἡσαΐα καί τήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή! Εἶναι πολύ ὠραῖο αὐτό, ἀλλά λείπει ἀπό τήν πόλη μας. Ἄν καί αὐτό δέν τό πετύχω, εἶναι νά «τά μαζεύω» καί νά φύγω... Ἀπέτυχα πραγματικά ὡς Ἐπίσκοπός σας, ἄν δέν Σᾶς κάνω νά ἀγαπήσετε τόν Χριστό καί τόν ἅγιο Του λόγο.

Μαθήματα ἀποστελλόμενα στους Ἱερεῖς καί τίς Ἱερές Μονές τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως γιά τήν θεολογική τους κατάρτιση καί γιά χρήση Ἐνοριακῶν Συνάξεων.

Παρακαλῶ τίς σεβάσμιες Ἱερές Μονές τό ἀποστελλόμενο αὐτό Κατηχητικό Μάθημα νά ἀποτελεῖ κάποια ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος ἀνάγνωσμα στήν Τράπεζα.

**ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΟ ΘΕΜΑ: Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ
(Σέ συνέχειες)**

Δημητσάνα – Μεγαλόπολη, 1η Ἰουνίου 2009

**ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ:
ΑΝΑΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ
Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

Η ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΟΠΑΡΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ

Τώρα ἄς προσπαθήσουμε νά κατανοήσουμε βαθύτερα τό νόημα τῆς Ἀναλήψεως κοιτάζοντας τήν εἰκόνα τῆς ἑορτῆς καί ἀκούγοντας τό τροπάριο πού μιλάει γι' αὐτήν.

Στό ἐπάνω μέρος τῆς εἰκόνας, στό κέντρο πολλῶν μεγάλων ὁμόκεντρων κύκλων, πού συμβολίζουν τόν οὐρανό, βλέπουμε τόν Χριστό νά κάθεται μέ μεγαλοπρέπεια. Εὐλογεῖ μέ τό δεξιό Του χέρι, ἐνῶ στό ἀριστερό Του χέρι κρατᾶ ἕνα χειρόγραφο, τό ὁποῖο παριστάνει τόν λόγο πού δίδαξε, ὅταν ἤρθε στήν γῆ. Δεξιά καί ἀριστερά Του στέκεται ἕνας ἄγγελος.

Τά ἐνδύματα τοῦ Χριστοῦ εἶναι χρυσά, ὅπως αὐτά τῆς εἰκόνας τοῦ Πάσχα καί τῆς Μεταμορφώσεως. Τό λαμπρό χρῶμα τῶν ἐνδυμάτων του συμβολίζει τό ἔνδοξο σῶμα τοῦ Χρι-

στοῦ καί δείχνει ὅτι μετά τήν Ἀνάσταση Αὐτός ἔχει ἓνα σῶμα, τό Ὅποιο πλέον δέν ὑπόκειται στους νόμους καί τίς ἀνάγκες τῶν δικῶν μας γήινων σωμάτων.

Τά ἐνδύματα τῶν ἀγγέλων πού εἶναι δεξιά καί ἀριστερά τοῦ Χριστοῦ ἔχουν τό ἴδιο χρῶμα μέ τά ἐνδύματα τῶν ἀποστόλων, ἐνῶ οἱ δύο ἄγγελοι πού στέκονται δίπλα στήν Παρθένο Μαρία φορᾶνε λευκοῦς χιτῶνες. Αὐτή ἡ ἐπιλογή στά χρώματα τῶν προσώπων ἔχει τήν ἐξῆς ἔννοια: Οἱ δύο ἄγγελοι μέ τά κόκκινα ἐνδύματα μαρτυροῦν γιά τήν Σάρκωση καί τό Πάθος, ἐπειδὴ ὁ Χριστός ἀνεβαίνει μέν στόν οὐρανό μέ τό δοξασμένο Σῶμα Του, ἀλλά αὐτό τό Σῶμα ἀκόμη ἔχει ἐπάνω του τά σημεῖα τῆς Σταυρώσεως. Ἐνα ἀπό τά τεμάχια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πού διαβάζεται κατά τόν ἑσπερινό τῆς Ἀναλήψεως (Ἡσ. 63,1-3) περιγράφει τέλεια αὐτόν τόν πάσχοντα καί ἐνδοξο Μεσσία, ντυμένο στά κόκκινα ὡς ἓνα σύμβολο τῆς θυσίας Του:

- Ποιός εἶναι αὐτός πού ἔρχεται ἀπό τήν Ἐδῶμ,
μέ κόκκινα ἐνδύματα ἀπό τήν Βοσρά;
Αὐτός πού ἔχει ἐνδοξη στολή
καί περπατᾷ μέσ στήν μεγαλοπρέπεια τῆς δυνάμεώς του;
- «Ἐγώ ὁ Κύριος εἶμαι, πού ἀναγγέλλω τήν δικαιοσύνη
καί ἔχω τήν δύναμη νά σώζω».
- Γιατί εἶναι κόκκινα τά ροῦχα σου
καί τά ἐνδύματά σου σάν κι αὐτοῦ πού πατάει στό πατητήρι;
- «Πάτησα στό πατητήρι μόνος μου
καί ἀπό τούς λαούς δέν μέ βοήθησε κανείς»

Οἱ δύο ἄντρες πού εἶναι ντυμένοι στά λευκά (Πράξ. 1,9-11) μᾶς θυμίζουσαν αὐτούς τούς ἀγγέλους πού κατά τήν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως ἐμφανίστηκαν στίς γυναῖκες πού ἦρθαν στόν τάφο τοῦ Χριστοῦ καί τούς ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Κύριος ζεῖ (Λουκ. 24,4 καί Ἰωάν. 20,12).

Ἐτσι ἡ ἀνθρώπινη φύση, πού παριστάνεται μέ τά ροῦχα τῶν ἀγγέλων πού σηκώνουν τόν Χριστό, τά ὁποῖα ἔχουν τό χρῶμα τοῦ αἵματος καί τῆς γῆς, βρίσκεται στόν οὐρανό. Ἐνῶ ἡ θεία φύση, πού παριστάνεται ἀπό τά λευκά ἐνδύματα τῶν δύο ἀγγέλων πού μιλάνε στους ἀποστόλους, βρίσκεται στήν γῆ. Ὅπως λέει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, «Ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος γιά νά κάνει τόν ἄνθρωπο Θεό»!

Οἱ δύο ἄγγελοι πού εἶναι ντυμένοι στά λευκά προλέγουσαν τήν ἐνδοξη ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ κατά τήν συντέλεια τῶν αἰώνων. Μερικές φορές παρουσιάζονται νά κρατοῦν ἓνα εἰλητάριο πού ἐπάνω του γράφει τά λόγια: «Ἄνδρες τῆς Γαλιλαίας, γιατί κάθεστε καί κοιτάζετε τόν οὐρανό; Αὐτός ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἀναλήφθηκε ἀπό σᾶς στόν οὐρανό, θά ἔρθει μέ τόν ἴδιο τρόπο πού τόν εἶδατε νά πηγαίνει στόν οὐρανό» (Πράξ. 1,11). Σύμφωνα μέ τήν προφητεία τοῦ Ζαχαρία, πού διαβάζεται κατά τόν ἑσπερινό τῆς Ἀναλήψεως, ὁ Δεύτερος Ἐρχομός τοῦ Κυρίου θά συμβεῖ στό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν (ἓνα λόφο ἀπέναντι ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ), στό ἴδιο ἀκριβῶς σημεῖο ἀπό ὅπου ὁ Κύριος ἀνελήφθη στους οὐρανοῦς (Πράξ. 1,12). «Τήν ἡμέρα ἐκεῖνη τά πόδια του θά στέκονται στό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, πού βρίσκεται μπροστά ἀπό

τήν Ἱερουσαλήμ στή ἀνατολικά» (Ζαχ. 14,4). Στήν εἰκόνα αὐτό τό ὄρος παριστάνεται μέ ὀρισμένους βράχους στό βάθος τῆς παραστάσεως καί τέσσερα ἐλαιόδεντρα.

Ἄλλά, γιατί ὑπάρχουν δώδεκα ἀπόστολοι; Ὁ Ἰούδας πρόδωσε τόν Χριστό καί κρεμάστηκε (Ματθ. 27,3-10. Πράξ. 1,16-19), τόν δέ ἀπόστολο Ματθία τόν ἐξέλεξαν γιά νά ἀντικαταστήσει τόν Ἰούδα μετά ἀπό τήν Ἀνάληψη (Πράξ. 1,13-26).

Ἡ ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό εἶναι ὅτι στήν εἰκόνα παριστάνεται καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος μαζί μέ τούς ἔντεκα μαθητές. Εἶναι αὐτός πού κάθεται στή ἀριστερά τῆς Θεοτόκου. Στή δεξιά τῆς Θεοτόκου κάθεται ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος παριστάνεται μέ τούς ἀποστόλους ἐπειδή, παρά τό ὅτι δέν ἔζησε μέ τόν Χριστό πρῖν ἀπό τό Πάθος, εἶδε τόν ἀναστάντα Χριστό στόν δρόμο πρὸς τήν Δαμασκό. Ὁ Παῦλος παριστάνει τόν κάθε πιστό, ὁ ὁποῖος διά μέσου τῶν αἰῶνων ὁμολογεῖ τόν Χριστό στήν Ἐκκλησία. Ἡ παρουσία του στήν εἰκόνα δείχνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία βλέπει τά πράγματα ἔξω ἀπό τά ὅρια τοῦ χρόνου· ἡ κοινή πίστη στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, μέ τήν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔχει σπάσει τά δεσμά τοῦ χρόνου αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Ἐπίσης, ἂν προσέξει κανεῖς, θά δεῖ ὅτι τά ροῦχα τῶν ἀποστόλων ἔχουν πράσινο καί κόκκινο χρῶμα. Τό πράσινο εἶναι τό χρῶμα τῆς ἐλπίδας καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Κύριος ὑποσχέθηκε κατὰ τήν Ἀνάληψή Του ὅτι θά κατέλθει στους μαθητές Του τό Ἅγιο Πνεῦμα. Στήν δέ εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Ρουμπλιώφ, ὁ ἄγγελος πού παριστάνει τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει ἐπίσης πράσινα ροῦχα. Ὅσο γιά τό κόκκινο, αὐτό παριστάνει ὄχι μόνο τήν γῆ καί τό αἷμα, ὅπως εἶπαμε ἤδη, ἀλλά καί τήν ἀγάπη.

Κοιτάζοντας τήν εἰκόνα τῆς Ἀναλήψεως παρατηροῦμε ἐπίσης ὅτι μία ὁμάδα ἀποστόλων δείχνει μέ τά χέρια της τόν Χριστό στόν οὐρανό, ἐνῶ μία ἄλλη κοιτάζει τήν Θεοτόκο, ἡ ὁποία στέκεται προσευχόμενη καί παριστάνει τήν Ἐκκλησία. Ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ ἀπό τήν μιά μεριά, καί ὁ Κύριος καί ἡ Θεοτόκος ἀπό τήν ἄλλη, φαίνεται σάν νά σχηματίζουν ἓνα μεγάλο σταυρό πού ἐνώνει οὐρανό καί γῆ. Οἱ ἐλιές συμβολίζουν τήν φύση, ἡ ὁποία, μέ τήν Θυσία τοῦ Χριστοῦ στόν Σταυρό, γίνεται πάλι φωτεινή.

Ὅπως φαίνεται ἀπό ὅλα τά παραπάνω, ἡ «ἐρμηνεία» μιᾶς εἰκόνας μπορεῖ νά εἶναι πολύ ἐνδιαφέρουσα. Παρ' ὅλα αὐτά, δέν εἶναι καλό νά ἀποδίδουμε σημασία σέ ὅλα τά χαρακτηριστικά μιᾶς εἰκόνας, ἀλλά μᾶλλον νά βιώνουμε μέ πίστη τό μυστήριο πού αὐτή θέλει νά μᾶς παρουσιάσει, σάν ἓνα ἱερό ἀντικείμενο τῆς λατρείας μας. Ἡ ὑπαρξή εἰκόνων στήν Ἐκκλησία μας εἶναι δυνατή λόγω τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Οἱ εἰκόνες μᾶς διδάσκουν, μᾶς βοηθᾶνε νά προσευχόμαστε καί νά ἐκφράζουμε τήν πίστη μας στήν καθημερινή ζωή. Τέλος, ἄς θυμηθοῦμε ὅτι ὅλα ὅσα εἶπαμε γιά τήν εἰκόνα τῆς Ἀναλήψεως συνοψίζονται στό τροπάριο τῆς ἑορτῆς:

*Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν,
χαροποιήσας τούς μαθητάς
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος·
βεβαιωθέντων αὐτῶν διά τῆς εὐλογίας,
ὅτι Σύ εἶ ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ,*

ὁ Λυτρωτής τοῦ κόσμου» (ἀπολυτίκιο τῆς Ἀναλήψεως, ἤχος δ').

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

(Κάθε Τρίτη ἑσπέρας, ὥρα 9,30' μ.μ. στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)

Ἐκπομπή Τρίτης 3 Ἰουνίου 2009

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥ-
ΡΟΥ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (MPG 80,76 ἔξ.)

Ἐρώτηση Ε'

«Εἰ ἦν ἡ γῆ, πῶς ἐγένετο; Λέγει γάρ ὁ συγγραφεύς, “Ἡ δέ γῆ ἦν”».

Εἶπαμε ὅτι τὰ ἐρωτήματα πού θέτει ὁ Θεοδώρητος καί στά ὁποῖα ἀπαντᾷ, ἦταν ἐρωτήματα πού ἔκαναν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς του. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἄλλοι μὲν ἦταν πιστοί καί ρωτοῦσαν ἀπό πραγματικό ἐνδιαφέρον, γιά νά μάθουν τὰ κεκρυμμένα μυστήρια τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἄλλοι δέ ἦταν καί ἀρνητές καί ἔκαναν τέτοια ἐρωτήματα, σάν νά ἤθελαν νά ποῦν ὅτι δέν τά διατυπώνει καλά ἡ Ἁγία Γραφή καί ἄρα δέν εἶναι θεόπνευστο βιβλίον. Ἐνα τέτοιο ἐρώτημα εἶναι καί τό παραπάνω, τό Ε' τῆς σειρᾶς τῶν ἐρωτημάτων στήν Γένεση, πού ἀναφέρει ὁ Θεοδώρητος.

Τό ἐρώτημα λέει: «Ἄν ἦταν ἡ γῆ, τότε πῶς λέει ἡ Γένεση ὅτι ἔγινε, ἀφοῦ ἦταν;». Αὐτός πού κάνει τό ἐρώτημα αὐτό διάβασε τήν ἀρχή τοῦ βιβλίου τῆς Γένεσης πού λέει: «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός τόν οὐρανόν καί τήν γῆν· ἡ δέ

γῆ ἦν» (1,1.2). Ἀπό τήν τελευταία φράση, «ἡ δέ γῆ ἦν», ὁ ἐρωτῶν σκέπτεται ἐπιπόλαια καί λέει: Νά, τό κείμενο τό λέει καθαρά ὅτι ἡ γῆ ἤδη ὑπῆρχε, «ἡ δέ γῆ ἦν»· ἀλλά πῶς στὸν ἴδιο στίχο διαβάζουμε ὅτι ἡ γῆ δημιουργήθηκε – «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός τόν οὐρανόν καί τήν γῆν» – ἀφοῦ ὑπῆρχε ἀπό τήν ἀρχή; Αὐτό ἦταν τό ἐρώτημα πού ἔκανε κάποιος κατά τήν ἐποχή τοῦ Θεοδώρητου.

Ὁ μακάριος καί σοφός Θεοδώρητος θεωρεῖ τό ἐρώτημα αὐτό «ἡλίθιον ἄγαν καί ἀνόητον»! Καί πράγματι ἔτσι εἶναι. Γιατί αὐτός πού δίνει τέτοια ἐρμηνεία στήν φράση «ἡ δέ γῆ ἦν» εἶναι σάν νά λέει ὅτι ἡ Γένεση λέει τάχα γιά τήν γῆ ὅτι εἶναι αἰίδιος, ὅτι δηλαδή ὑπῆρχε ἀπό πάντα. Εἶναι δυνατόν νά λέει τέτοια πράγματα ἡ Ἁγία Γραφή; Πραγματικά εἶναι ἀνόητος αὐτός πού ἔκανε τό ἐρώτημα αὐτό. Καί ὄχι μόνο

άνοητος αλλά και αγράμματος. Γιατί τήν φράση «ἡ δέ γῆ ἦν» τήν πῆρε ἀποκεκομμένα, ἐνῶ ὁ ἱερός συγγραφεύς τήν συνδέει ἀπόλυτα μέ τό παρακάτω πού λέγει, ὅτι «ἦταν ἀόρατη καί ἀκατασκευάστη». Ὅλη ἡ φράση εἶναι: «Ἡ δέ γῆ ἦν ἀόρατος καί ἀκατασκευάστος» (1,2). Μέ τήν φράση αὐτή ὁ ἱερός συγγραφεύς χαρακτηρίζει πῶς ἦταν ἡ γῆ. Ἦταν, λέει, «ἀόρατη καί ἀμορφη». Αὐτό θέλει νά πεῖ τό «ἀκατασκευάστος», ὅτι δηλαδή ἡ γῆ δέν εἶχε μορφή, γιατί δέν εἶχε κοσμηθεῖ ἀκόμη μέ τήν βλάστηση καί ὅλα τά ὠραῖα πού ὑπάρχουν σ' αὐτήν. Ἐνῶ λοιπόν αὐτό ἀπλά θέλει νά πεῖ ἡ σχετική φράση, ὅτι ἡ γῆ ἦταν «ἀόρατη», γιατί ἦταν καλυμμένη μέ νερά, καί ἀκόμη ὅτι ἦταν «ἀμορφη» («ἀκατασκευάστη»), γιατί δέν εἶχε ἀκόμη βλα-

στήσει, ὁ «ἡλίθιος» καί «άνοητος», ὅπως τόν λέγει ὁ Θεοδώρητος, πολέμιος τῆς Γραφῆς ἀπέκοψε τήν φράση «ἡ δέ γῆ ἦν», τήν πῆρε μεμονωμένα, τήν ἐρμήνευσε χρονικά καί ἔβγαλε τό λανθασμένο καί αἰρετικό συμπέρασμα ὅτι ἡ γῆ ἦταν πάντα. Καί ἀφοῦ ὑπῆρχε πάντα – κατά τήν δική του ἀνοησία– ἐρωτᾷ τώρα: Πῶς λέει ἡ Γένεση ὅτι ἡ γῆ δημιουργήθηκε; Σάν νά θέλει νά πεῖ μέ τό ἐρώτημά του, ὅτι τάχα τό βιβλίό τοῦ Θεοῦ ἀντιφάσκει. Ἀπό τήν μιά μὲν μεριά λέει τάχα ὅτι ἡ γῆ ἦταν αἰδίως, δηλαδή ὅτι ὑπῆρχε πρό πάντων τῶν αἰώνων· καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά λέει ὅτι δημιουργήθηκε σέ κάποιο χρόνο. Κάπως ἔτσι σκέπτονται καί κάπως ἔτσι εἶναι οἱ ἀρνητικοί κριτές τοῦ ἱεροῦ κειμένου. Εἶναι ὅλοι τους ἡλίθιοι καί ἀνόητοι!

Ἐρώτηση ΣΤ'

«Οὐκ ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Μωυσῆς ὅτι καί τά ὕδατα ἐδημιούργησεν ὁ Θεός»

Μέ τό ἐρώτημα αὐτό ἐκφράζεται ἡ ἀπορία: Γιατί ὁ Μωυσῆς στό βιβλίό τῆς Γένεσης, ὅπου κάνει λόγο γιά τήν δημιουργία ὅλου τοῦ κόσμου, γιατί δέν λέει ὅτι ὁ Θεός ἔκανε καί τά νερά; Λέει ὅτι ὁ Θεός ἔκανε τό φῶς, τόν ἥλιο καί τούς ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, τά δέντρα καί τά ψάρια καί τελευταῖα τόν ἄνθρωπο, ἀλλά δέν λέει ὅτι ἔκανε καί τά νερά. Στό ἐρώ-

τημα αὐτό ἀπαντᾷ ὁ ἐρμηνευτής Θεοδώρητος καί λέει: Καί ὅμως – λέει – μέ αὐτό πού γράφει ἡ Γένεση ὅτι «ἡ γῆ ἦταν ἀόρατη καί ἀκατασκευάστη καί σκοτάδι ὑπῆρχε ἐπάνω στήν ἄβυσσο τῶν ὑδάτων», μέ αὐτό τό λόγο φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ Θεός μαζί μέ τήν γῆ ἔκανε καί τήν φύση τῶν ὑδάτων. Ἀλλά καί ἀλλοῦ ἡ Ἁγία Γραφή ὁμιλεῖ γιά τόν Θεό

ὡς τὸν δημιουργὸ τῶν ὑδάτων. Γιὰ παράδειγμα στὴν περικοπὴ Ἐξόδ. 20,9-11, ὅπου ὁ Μωυσῆς νομοθετεῖ γιὰ τὸ Σάββατο, λέει γιὰ τὴν δημιουργία τῶν ὑδάτων ἀπὸ τὸν Θεό. Λέει ἐπὶ λέξει: «Ἐν γὰρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς». Σαφέστατο χωρίο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ θέτουμε τὸ ἐρώτημα, ἂν τὰ ὕδατα δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό. Ὁ μακάριος Θεοδώρητος κάνει τὴν ἐξῆς θεολογικὴ σκέψη ὡς ἰσχυρὴ ἀπάντηση γιὰ τὸ θέμα μας: Τὰ ὕδατα, τὰ νερά, ἔχουν κτιστὴ ἢ ἄκτιστη οὐσία; Τὸ ἐρώτημα εἶναι πολὺ βασικό, γιατί δύο πράγματα ὑπάρχουν: Τὸ ἄκτιστο, πού εἶναι ὁ Θεός, καὶ τὸ κτιστό, πού εἶναι ἡ δημιουργία, μαζί καὶ οἱ ἄγγελοι, γιατί καὶ αὐτοὶ εἶναι κτιστά ὄντα. Λοιπὸν: Τί νομίζουμε; Τὰ νερά εἶναι κτιστά ἢ ἄκτιστα; Ἀσφαλῶς ἡ φύση τῶν ὑδάτων εἶναι κτιστή. Ἀφοῦ λοιπὸν εἶναι κτιστὴ καὶ ὄχι ἄκτιστη ἡ φύση τῶν ὑδάτων, ἄρα καὶ αὐτὰ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό. «Ὡς εἶναι δῆλον – λέγει ὁ Θεοδώρητος

– ὅτι πᾶν ὅτιον ἐν τούτοις ὄν, ἢ ὄρατόν ἢ ἀόρατον ἢ αἰσθητόν ἢ νοητόν, πλήν τῆς θείας οὐσίας, κτιστὴν ἔχει τὴν φύσιν». Εἶναι λοιπὸν καὶ τὰ ὕδατα, ὡς ἔχοντα κτιστὴ φύση, εἶναι καὶ αὐτὰ ποιήματα καὶ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτσι τὰ λέει ἡ Ἁγία Γραφή. Καὶ ὁ Δαυὶδ ὅταν μιλάει γιὰ τὸν δημιουργὸ Θεό, τὸν ποιητὴ οὐρανοῦ καὶ γῆς προσθέτει ὅτι Αὐτός ὁ Θεός ἐποίησε «τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς» (Ψαλμ. 145,5.6).

Ἀλλὰ ποιά ἔννοια ἔχει τὸ ἐρώτημα τῶν συγχρόνων τοῦ Θεοδώρητου ὅτι τὰ ὕδατα δὲν εἶναι δημιουργία Θεοῦ; Φαίνεται ὅτι καὶ στὴν ἐποχὴ του ἀκουόταν ἡ παλαιὰ φιλοσοφικὴ ἰδέα ὅτι ὁ κόσμος δημιουργήθηκε ἀπὸ κάποια προϋπάρχοντα στοιχεῖα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐθεωρεῖτο καὶ τὸ νερό. Καὶ μάλιστα ὅσοι τὰ ἔλεγαν αὐτὰ ἤθελαν νὰ παραστήσουν καὶ τὴν Ἁγία Γραφή νὰ συμφωνεῖ μὲ τὴν πλάνη τους γι' αὐτό καὶ ἰσχυρίζονταν ὅτι καὶ αὐτός ὁ Μωυσῆς δὲν λέει στὴν Γένεση γιὰ δημιουργία τῶν ὑδάτων ἀπὸ τὸν Θεό.

Ἑρώτηση

«Ποίου τοίνυν φωτός ἄμοιρος αἰφνιδίως ὁ ἐν τῷ κόσμῳ τόπος εὐρέθη, ὥστε τό σκότος ἐπάνω εἶναι τοῦ ὕδατος;»

Ἡ ἔννοια τοῦ ἐρωτήματος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐξῆς: Λέει ἡ Γένεση ὅτι προτοῦ νά διαμορφωθεῖ ἡ δημιουργία μέ τήν σημερινή της μορφή ὑπῆρχε «σκοτάδι» πάνω στήν ἄβυσσο τῶν ὑδάτων (1,2). Ρωτάει λοιπόν ἕνας ἄγνωστος: Ποιό φῶς ἔσβησε, ὥστε νά γίνει σκοτάδι; «Ποίου τοίνυν φωτός ἄμοιρος αἰφνιδίως ὁ ἐν τῷ κόσμῳ τόπος εὐρέθη, ὥστε τό σκότος ἐπάνω εἶναι τοῦ ὕδατος;». Αὐτός πού διατυπώνει τό ἐρώτημα αὐτό σκέπτεται ὅτι, γιά νά γίνει σκοτάδι, ὑπῆρχε πρῶτα φῶς· ἀποσύρθηκε ὅμως τό φῶς αὐτό καί ἔγινε σκοτάδι. Σ' αὐτό τό ἐρώτημα ἔχουμε στήν συνέχεια τήν ἀπάντηση τοῦ Θεοδώρητου, ἀλλά ὑποπτευόμαστε καί πιστεύουμε ὅτι δέν εἶναι τοῦ Θεοδώρητου ἡ ἀπάντηση. Καί δέν εἶναι τοῦ Θεοδώρητου ἡ ἀπάντηση γιά τρεῖς λόγους: Πρῶτον μέν, γιατί ἡ ἐρώτηση αὐτή περιέργως δέν ἀριθμεῖται. Δεύτερον δέ, γιατί ἡ διδόμενη ἀπάντηση δέχεται τήν δημιουργία τῶν ἀγγέλων πρίν ἀπό τήν δημιουργία τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, σάν δηλαδή νά δέχεται τήν προϋπαρξή τῶν ἀγγέλων. Ἀλλά εἶδαμε ὅτι ὁ Θεοδώρη-

τος αὐτό τό ἀπέκρουσε στό Δ' ἐρώτημα. Καί τρίτον, ὑποπτευόμαστε ὅτι ἡ ἀπάντηση δέν εἶναι τοῦ Θεοδώρητου, γιατί δέν εἶναι σωστή, γιατί δέν ἐκπροσωπεῖ τήν Ἀντιοχειανή σχολή, ἀπό τήν ὁποία προέρχεται ὁ Θεοδώρητος.

Ἡ ἀπάντηση δέχεται ὅτι πρίν ἀπό τήν δημιουργία τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ὑπῆρχε φῶς. Γιατί λέει «οὔτε αἱ τῶν ἀγγέλων ἀξίαι οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί ἐν σκότει διῆγον». Σ' αὐτά τά λόγια φαίνεται καθαρά ὅτι οἱ ἄγγελοι ὑπῆρχαν πρό τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, σάν αὐτοί νά μὴν εἶναι κτιστοί. Λάθος ὅμως αὐτό, ὅπως μᾶς τά εἶπε ὁ Θεοδώρητος στό Δ' ἐρώτημα. Ὅτι ὅμως ὑπῆρχε φῶς πρό τῆς δημιουργίας τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, αὐτό εἶναι σωστό. Εἶναι τό ἐπουράνιο φῶς, τό Φῶς τοῦ Θεοῦ, γιά τό ὁποῖο ὁμιλεῖ ἡ Ἁγία Γραφή, Παλαιά καί Καινή Διαθήκη. Ὁ μέν σοφός Σολομών λέει «φῶς δικαίους διά παντός» (Παροιμ. 13,9), καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει «εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς ἐν τῇ μερίδι τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί» (Κολασ. 1,12).

Ἄφοῦ λοιπόν αὐτό τό Φῶς ὑπῆρχε ἀπό πρῶτα – καί πραγματικά ὑπῆρχε – δέν μπορούμε νά δεχθοῦμε αὐτό πού λέει στήν συνέχεια ἡ ἀπάντηση, ὅτι ἓνα τέτοιο θείκó Φῶς ἀποκλείστηκε ἀπό τά δημιουργηθέντα ἔπειτα ὑλικά σώματα καί ἦρθε ἔτσι τό σκοτάδι. Ναί, ἔτσι λέει ἡ ἀπάντηση. Λέει ὅτι ὁ οὐρανός, πού δημιουργήθηκε μετά, ἀπέκλεισε τό θείκó αὐτό Φῶς, πού ὑπῆρχε αἰδίως, καί ἔκανε ἀφεγγῆ τήν ἀτμόσφαιρα. Ἔτσι λοιπόν ἦρθε τό

«σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου», πού λέει ἡ Γένεση.¹ Ἐννοοῦμε ὅτι ἡ ἀπάντηση αὐτή δέν εἶναι καθόλου σωστή, γιατί τό ἄκτιστο θείκó Φῶς δέν μπορεῖ νά ἐμποδιστεῖ ἀπό κτιστά ὑλικά σώματα. Ἡ σωστή ἀπάντηση στό ἐρώτημα, ποῖο ὑπάρχον φῶς ἀναιρέθη, ὥστε νά γίνει σκοτάδι καί νά λέγει ἡ Γένεση «σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου», εἶναι νά ποῦμε ὅτι δέν πρόκειται γιά κανένα φῶς, ἀλλά ἡ φράση δηλώνει ἀπλᾶ τήν ἀπουσία τοῦ φωτός.

Ἐρώτ. Ζ'

«Εἰ τό φῶς ὁ Θεός ἐδημιούργησε, πῶς αὐτός τό σκότος ἐποίησεν; Ἐναντία γάρ ταῦτα ἀλλήλοις».

Ἡ ἐρώτηση θέλει νά πεῖ: Γιατί ὁ Θεός στό κεφ. 1 τῆς Γενέσεως – πού διηγεῖται τά σχετικά μέ τήν Δημιουργία –, γιατί ἐκεῖ ὁ Θεός παρουσιάζεται νά δημιουργεῖ καί τό φῶς καί τό σκοτάδι; Γιατί, πραγματικά, λέγει ἐκεῖ ὁ στίχ. 4: «Διεχώρισεν ὁ Θεός τό φῶς ἀπό τό σκότος. Καί ὀνόμασε ὁ Θεός τό φῶς ἡμέρα καί τό σκοτάδι τό ὀνόμασε νύκτα. Καί ἔγινε ἑσπέρα καί ἔγινε πρωί ἡμέρα μία». Ἐδῶ, ναί!, σάν νά

παρουσιάζεται ὁ Θεός ὅτι δημιουργεῖ καί τό φῶς καί τό σκοτάδι. Καί λέγει λοιπόν ἡ ἐρώτηση: Πῶς παρουσιάζεται ὁ Θεός νά δημιουργεῖ καί τό φῶς καί τό σκοτάδι; Γιατί αὐτά τά δύο εἶναι ἀντίθετα μεταξύ τους.

Ἀπαντάει ὁ Θεοδώρητος: Εἶναι ἀντίθετα μέν μεταξύ τους, ἀλλά καί τά δύο, καί τό φῶς καί τό σκότος, εἶναι ἀναγκαῖα γιά τόν ἄνθρωπο. Καί τό μέν φῶς βοηθεῖ τόν ἄνθρωπο γιά τήν ἐργα-

1. Λέγει ἐπί λέξει τό κείμενο: «Ἐπεὶ οὖν ἐγένετο ὁ οὐρανός προστάγματι Θεοῦ ἀθρώως περιταθείς τοῖς ἐντός ὑπὸ τῆς οἰκείας αὐτοῦ περιφερείας ἀπειλημμένοις, σῶμα ἔχων δέ συνεχές, ἱκανόν τῶν ἐνδόν διασπῆσαι τά ἔξω· ἀναγκαίως τόν ἐναπολειφθέντα τόπον αὐτῷ ἀφεγγῆ κατέστησε τήν ἔξωθεν αὐγὴν διακόψας. Τρία γάρ δεῖ συνδραμεῖν ἐπὶ τῆς σκιας, τό φῶς, τό σῶμα, τόν ἀλαμπῆ τόπον. Τό τοίνυν ἐγκόσμιον σκότος τῆ σκιά τοῦ οὐρανόου σώματος παουπέστη» (MPG 80,85D.88A).

σία του: «Πρός ἐργασίαν τε καί φιλοπονίαν συνεργεῖ τοῖς ἀνθρώποις», λέγει τό κείμενο. Καί τό σκοτάδι – ἡ νύχτα μέ τόν ὕπνο της – ἀναπαύει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἐργασία, τόν «νεουργεῖ», ὅπως λέγει ἐπί λέξει στήν ἀπάντησή του ὁ Θεοδώρητος. Τόν ξανακάνει καινούργιο, τρόπον τινά. Καί πραγματικά, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας στίς ὁμιλίες τους ἔχουν περικοπές πού ἀναφέρονται στήν ἀνάπαυση τοῦ ἀθρώπου ἀπό τήν ἐργασία του μέ τόν ὕπνο. Καί σέ εὐχές τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ὕπνος θεωρεῖται ὡς δῶρον ἀπό τόν Θεό, τόσο ὥστε ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει καί εὐχή γιά ἐκεῖνον πού δέν κοιμᾶται, γιά ἐκεῖνον πού καταπονεῖται ἀπό τό ἄγχος καί τήν ἀγωνία καί τοῦ ἀφαιρεῖται ὁ ὕπνος.

Ἀλλά ἀκόμη περισσότερο ὁ Θεοδώρητος ἐδῶ στήν ἀπάντησή του λέει αὐτό πού λέει ἡ Ἁγία Γραφή: Ὅτι δηλαδή τήν νύχτα, τό σκοτάδι, παρέχει μέν στόν ἄνθρωπο εὐχέρεια γιά ἀνάπαυση, ἀλλά παρέχει καί στά ζῶα τήν εὐχέρεια νά βγοῦν ἀπό τίς σπηλιές τους καί νά ἀγρεύσουν τά ἀναγκαῖα γιά τήν τροφή τους. Ἄς θυμηθοῦμε ἐκεῖνους τούς ὠραίους στίχους τοῦ Προοιμιακοῦ Ψαλμοῦ: «Ἔθου σκότος καί ἐγένετο νύξ». Πέρασε ἡ μέρα καί ἦρθε τό σκοτάδι, ἔγινε νύχτα. «Ἐν αὐτῇ – στήν νύχτα – διελεύσονται πάντα τά θηρία τοῦ ἀγροῦ». Κατά τήν νύχτα βγαίνουν τά ζῶα ἀπό τίς κρύπτες τους καί ψάχνουν γιά νά βροῦν

τήν τροφή τους. Καί παρακάτω ὁ Ψαλμωδός λέει: «Σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἀρπάσαι καί ζητῆσαι παρά τῷ Θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς». Ἐδῶ οἱ βρυχηθμοί τοῦ λέοντος καί τῶν νεαρῶν λεόντων, τῶν σκύμων, ἀποπνευματοποιοῦνται· θεωροῦνται ὡς προσευχή: «Τοῦ ἀρπάσαι καί ζητῆσαι παρά τῷ Θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς»! ὠρυόμενοι οἱ λέοντες εἶναι σάν νά ζητοῦν ἀπό τόν Θεό τήν τροφή τους. Πέρασε, τέλος πάντων, ἡ νύχτα, ἀνέτειλε ὁ ἥλιος καί τότε «συνήχθησαν» τά ζῶα, «καί εἰς τάς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται»· πῆγαν στίς φωλιές τους νά κοιμηθοῦν! Τότε, ὅταν ἀποσύρονται τήν ἡμέρα τά ζῶα γιά νά κοιμηθοῦν, τότε «ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπί τό ἔργον αὐτοῦ καί ἐπί τήν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας». Ἀπό τό πρωί δηλαδή μέχρι τό βράδυ. Δέν γνώριζαν ὀκτάωρα οἱ παλαιοί! Τό φῶς εἶναι ἀναγκαῖο γιά τήν ἐργασία τοῦ ἀθρώπου, ὅπως καί τό σκότος εἶναι ἀναγκαῖο γιά τήν ἀνάπαυσή του ἀπό τήν ἐργασία. Ἄς προσέξουμε τώρα τό ἀντίθετο: Τό σκότος εἶναι ἀναγκαῖο γιά τήν ἐργασία τῶν ζῶων, γιά τήν ἐξέυρεση τῆς τροφῆς τους. Καί τό φῶς τῆς ἡμέρας χρησιμεύει γιά τά ζῶα γιά ἀνάπαυση ἀπό τήν ἐργασία τῆς νύχτας. «Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καί συνήχθησαν – τά ζῶα – καί εἰς τάς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται». Εἶναι πολύ ὠραῖο τό σχέδιο αὐτό τοῦ Θεοῦ. Τόσο πολύ, ὥστε, ὅταν τό σκέπτεται ὁ Ψαλμωδός, ξεσπάει σέ ὕμνο

πρός τόν Θεό καί λέει: Πόσο μεγάλη εἶναι τά ἔργα σου, Κύριε! «Ὡς ἐμεγαλύνθη τά ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφία ἐποίησας»!

Ὡστε, λοιπόν, μέ αὐτά πού εἶπε ὁ Θεοδώρητος ἐτόνισε ὅτι τό σκοτάδι εἶναι ἀναγκαῖο ὄχι μόνο γιά τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί γιά τά ζῶα. Τώρα θά μάς πει κάτι ἄλλο ὁ σοφός ἐρμηνευτής, ἀπαντώντας ἀκριβῶς στό τεθέν ἐρώτημα: Τό σκοτάδι δέν εἶναι μιά πραγματική οὐσία. Στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει σκοτάδι, ἀλλά εἶναι «πράγμα συμβεβηκός». Εἶναι δηλαδή κάτι πού συμβαίνει ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ φωτός. Φῶς μόνο ὑπάρχει καί ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός δημιουργεῖ τό σκότος. Λέγει ἐπί λέξει ὁ Θεοδώρητος: «Οὐκ οὐσία τίς ἐστι – τό σκότος –, ἀλλά πᾶγμα συμβεβηκός. Διά τοι τοῦτο (δηλαδή, γι' αὐτό) φρουδον γίνεται τοῦ φωτός ἀνίσχοντος». Ὄταν ὑπάρχει φῶς δέν ἔχουμε σκοτάδι. Ὄταν ἀπουσιάζει τό φῶς, τότε αὐτή ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός δημιουργεῖ τό σκότος. Δηλαδή, ὡς συμπέρασμα λέγομε, ὅτι φῶς μόνο ὑπάρχει: «Τό φῶς – μόνο – οὐσία ἐστί καί ὑφέστηκε», λέγει ὁ Θεοδώρητος. «Δυόμενον» τό φῶς – ὅταν φεύγει τό φῶς –, τότε ἔρχεται σκοτάδι. Ἐπειτα λέγει ὁ Θεοδώρητος, τό σκοτάδι δημιουργεῖται ἀπό τήν σκιά τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, ὅπως συμβαίνει καί μέ τό σῶμα μας. Τό σῶμα εἶναι πραγματική οὐσία, ἀλλά ἡ σκιά πού δημιουργεῖται ἀπό τό σῶμα μας

δέν εἶναι πραγματική οὐσία. Μ' αὐτά πού λέει κινεῖται πάλι στήν ἴδια ἰδέα ὁ Θεοδώρητος, θέλοντας νά πει ξανά ὅτι τό σκοτάδι δέν ἀποτελεῖ οὐσία ἀλλά φάντασμα, «πᾶγμα συμβεβηκός», ὅπως τό εἶπε ἀπό τήν ἀρχή. Πράγμα πού συμβαίνει ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ φωτός. Ἐνα πᾶγμα πού ἐπισκιάζει τό φῶς δημιουργεῖ σκιά, σκοτάδι. Ἐτσι λοιπόν: Τό σκότος δημιουργεῖται ἀπό τήν σκιά τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς. Γιά παράδειγμα, τό ἴδιο βλέπουμε καί μέσα σέ μία οἰκία. «Οἶκος γάρ – λέγει ὁ Θεοδώρητος – οὐκ ἔχων φωταγωγούς, σκότους ἐστίν ἀνάπλεως». Σπίτι πού δέν ἔχει μέσα φῶς, εἶναι γεμάτο σκοτάδι. Ὄταν ὅμως στό σπίτι αὐτό ἀνάψουμε μιά λαμπάδα, τότε φωτίζεται καί διαλύεται τό σκοτάδι. Ὄχι ὅτι τό σκοτάδι ἔφυγε σάν οὐσία: ὅτι δηλαδή ὑπῆρχε πραγματικά τό σκοτάδι ὡς οὐσία καί τώρα ἦρθε ἄλλη οὐσία, τό φῶς, καί ἔδιωξε τήν πρώτη. Εἶπαμε ὅτι τό σκοτάδι δέν ὑπάρχει στήν πραγματικότητα, ἀλλά ἐκφράζεται μέ τήν ἀπουσία τοῦ φωτός. Λέγει ἐπί λέξει ὁ Θεοδώρητος: «Οὐ τοῦ σκότους ἄλλοσε μεταβαίνοντος: οὐ γάρ ὑφέστηκεν: ἀνυπόστατον δέ χρῆμά ἐστιν: ἀλλά πᾶμπαν διολλυμένου τῆ τοῦ φωτός παρουσίας». Ἐντελῶς διαλύεται μέ τήν παρουσία τοῦ φωτός. Αὐτό τό παράδειγμα τό βλέπουμε στήν καθημερινή ζωή: «Τοῦτο καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὁρῶμεν ἐπιτελούμενον». Πότε; Ὄταν φεύγει τό φῶς ἔχουμε τήν σκιά τοῦ

οὐρανοῦ καί τῆς γῆς. «Ἵποχωροῦντος γάρ τοῦ φωτός, οὐρανοῦ καί γῆς ἡ σκιά τό σκότος ἀποτελεῖ». Ὄταν ἔρχεται πάλι τό φῶς, διαλύεται τό σκότος.

Τέλος πάντων, συμπερασματικά ἔχουμε νά ποῦμε αὐτόν τόν λόγο τοῦ Θεοδώρητου σχετικά μέ τό φῶς καί τό σκότος: «Οὐ τοίνυν ἀγέννητος οὐσία τό σκότος». Τό σκοτάδι δηλαδή δέν ὑπάρχει στήν πραγματικότητα, δέν εἶναι καμμιά οὐσία ἀγέννητος, ἀλλά δέν εἶναι οὔτε καί γεννητή οὐσία: «Οὔτε μήν γεννητή τις ὑπόστασις». Τότε πῶς ὑπάρχει σκοτάδι; «Ἐκ τῶν γεννητῶν συνισταμένη χρῆσις ἀναγκαία». Ἐπειδή ὑπάρχει τό φῶς, πού πραγματικά εἶναι οὐσία καί ἔγινε ἀπό τόν Θεό, συνίσταται τό σκοτάδι ἀπό τήν ἀπουσία τῆς οὐσίας αὐτῆς, δηλαδή ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ φωτός. «Ἐκ τῶν γεννητῶν συνισταμένη χρῆσις». Ἀλλά αὐτή τήν «χρήση» (τό σκοτάδι, δηλαδή) τήν λέει «ἀναγκαία» ὁ Θεοδώρητος καί κηρύττει καί αὐτή (δηλαδή, τό σκοτάδι) κηρύττει τήν σοφία τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καί λέει ὁ Ψαλμωδός: «Ὁ ποιήσας φῶς καί κατασκευάσας σκότος». Ἐδῶ ὁ Θεοδώρητος κάνει μία ὠραία καί λεπτή παρατήρηση: Ὁ Ψαλμωδός, λέει, θέτει ἀρμοδίως τά ῥήματα. Γιά τό φῶς, πού πραγματικά ὑπάρχει, λέγει τό «ὁ ποιήσας». «Τό μέν ποιήσας ἐπί τοῦ φωτός». Γιά τό

σκότος ὅμως θέτει τήν μετοχή «κατασκευάσας», γιατί εἶναι συμβεβηκός· δέν ὑπάρχει στήν πραγματικότητα. Συμβαίνει ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ φωτός. «Συμβεβηκός γάρ ἔστι, συνιστάμενον καί διαλυόμενον» ἀναλόγως, ἀπό τήν παρουσία ἢ μή τοῦ φωτός.

Καί οἱ τρεῖς παῖδες στήν κάμινο κάλεσαν ὅλη τήν κτίση νά ὑμνήσει τόν Θεό. Ἀλλά κάνει ἐντύπωση τό ὅτι μαζί μέ τήν ἡμέρα συνέζευξαν καί τήν νύχτα. Γιατί εἶπαν «εὐλογεῖτε νύκτες καί ἡμέραι τόν Κύριον... εὐλογεῖτε φῶς καί σκότος τόν Κύριον». (Ἕμνος τῶν Τριῶν Παίδων στίχ. 46.47) Ἄς λάβουμε καί τό ἄλλο ὑπ' ὄψιν μας: Ὅτι μέ τόν διαχωρισμό τοῦ φωτός ἀπό τό σκότος, τῆς ἡμέρας ἀπό τήν νύχτα, μετρεῖται καί ὁ χρόνος καί συνίσταται καί ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλά ἄς ἀναφέρουμε ἐδῶ κάτι πού γράφεται ὄχι στήν παρούσα ἐρώτηση, ἀλλά στήν προηγούμενη. Εἶναι ὅμως σχετικό μέ τό θέμα μας. Λέει στό προηγούμενο ἐρώτημα ὁ Θεοδώρητος ὅτι γιά τήν σκιά τρία εἶναι τά ἀναγκαῖα: «Πρῶτον τό φῶς, δεύτερον τό σῶμα, καί τρίτον ὁ ἀλαμπής τόπος». Τό σκοτάδι πού ἔχουμε συνίσταται ἀπό τήν σκιά, συμβαίνει ἀπό τήν σκιά τοῦ οὐρανοῦ. «Τό τοίνυν ἐγκόσμιον σκότος τῆ σκιά τοῦ οὐρανόου σώματος παυπέστη», λέγει ὁ Θεοδώρητος.

Ἐρώτ. Η΄

«Ποῖον πνεῦμα ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος;»

Στόν 2ο στίχ. τοῦ α΄ κεφ. τῆς Γενέσεως διαβάζουμε: «Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπί τοῦ ὕδατος». Καί ἡ ἐδῶ ἐρώτηση λέει: Ποιό εἶναι αὐτό τό πνεῦμα πού φερόταν πάνω ἀπό τά νερά;

Ὁ Θεοδώρητος ἀναφέρει τήν γνώμη μερικῶν ἐρμηνευτῶν ὅτι ἐδῶ ὡς «πνεῦμα Θεοῦ», πού ἐκινεῖτο ἐπάνω ἀπό ἄβυσσο τῶν ὑδάτων καί ζωογονοῦσε τήν φύση τους, πρέπει νά ἐννοήσουμε τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἔτσι – ἔλεγαν αὐτοί οἱ ἐρμηνευτές – μέ αὐτή τήν ἐρμηνεία προτυπώνεται τό ἱερό μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. «Τισί δοκεῖ τό Πανάγιον Πνεῦμα ζωογονοῦν τῶν ὑδάτων τήν φύσιν καί διαγράφον τήν τοῦ βαπτίσματος χάριν». Γιά τόν Θεοδώρητο ὅμως φαίνεται ὡς πῶς πιθανή ἡ ἐρμηνεία νά ἐννοήσουμε ὅτι ἐδῶ πρόκειται ὄχι περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλά περί τοῦ ἀέρος. «Τό πνεῦμα ἐνταῦθα τόν ἀέρα καλεῖ», λέγει. Καί αὐτήν τήν ἐρμηνεία ὁ Θεοδώρητος τήν θεωρεῖ «ἀληθεστέρα», δηλαδή πῶς πιθανή, πῶς σωστή ἀπό τήν πρώτη. Γιατί λέγει: Ἀφοῦ ὁ ἱερός συγγραφεύς τῆς Γενέσεως μίλησε γιά τήν φύση τῶν ὑδάτων καί τόν οὐρανόν καί τήν γῆν, ἀναγκαίως πρέπει νά μιλήσει καί γιά τόν ἀέρα. «Εἰπὼν γάρ, ὅτι τόν

οὐρανόν καί τήν γῆν ἐποίησεν – ὁ Θεός – , καί τῶν ὑδάτων διά τῆς ἀβύσσου μνησθεῖς, ἀναγκαίως καί τοῦ ἀέρος ἐμνήσθη». Ὅπως οὐρανός, γῆ, ὕδατα, τά πάντα ἔγιναν ἀπό τόν Θεόν, ἔτσι καί ὁ ἀέρας ἀναφέρεται ἐδῶ, μέ τήν ἐρμηνεία αὐτή, ὅτι εἶναι τοῦ Θεοῦ. Καί στέκεται ὁ ἐρμηνευτής Θεοδώρητος στήν χρήση τοῦ ῥήματος «ἐπεφέρετο»: Πολύ καλά, λέγει, ὁ ἱερός συγγραφεύς χρησιμοποίησε αὐτό τό ῥῆμα, τό «ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» καί ὄχι «ἐπέκειτο», γιατί ἡ ἔκφραση «ἐπεφέρετο» δηλώνει τήν κινητική ἐνέργεια τοῦ ἀέρος. «Τό γάρ “ἐπεφέρετο” τήν κινητικήν τοῦ ἀέρος οὐσίαν παρεδήλου». Ὅμως ξέρεи καί τήν ἀντίρρηση πού θά τοῦ ποῦν ἐπιμένοντες οἱ ἄλλοι ἐρμηνευτές ὅτι ἐδῶ ὁ ἱερός συγγραφεύς τῆς Γενέσεως ἐννοεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα· καί ἡ ἀντίρρηση εἶναι ὅτι ἐδῶ τό «πνεῦμα» λέγεται «πνεῦμα Θεοῦ». «Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπί τοῦ ὕδατος», λέγει ὁ στίχος. Ἀλλά λέγει ὁ Θεοδώρητος ὅτι καί ὁ ἀέρας εἶναι τοῦ Θεοῦ καί ἀναφέρει, ὡς ἐπιχείρημά του, τό χωρίον τοῦ Δαυΐδ: «Πνεύσει τό πνεῦμα αὐτοῦ – δηλαδή τοῦ Θεοῦ – καί ρυθήσεται ὕδατα». Καί ἀσφαλῶς ἐδῶ, ὅταν λέγει ὁ Ψαλμωδός «πνεύσει τό πνεῦμα αὐ-

του», δηλαδή του Θεού, ἐννοεῖ τὸν ἄε-
ρα. «Ὅτι δὲ τὸν ἄνεμον οὕτως ἐκάλε-
σε, δῆλόν ἐστι κἂν μὴ λέγω». Εἶναι
φανερὸν, λέγει, ὅτι ἐδῶ πρόκειται περὶ
τοῦ ἀέρος καὶ δέν εἶναι ἀνάγκη νὰ τό
πῶ. Πραγματικά, ὅταν πνέει ὁ νοτιο-

ανατολικὸς ἄνεμος, ὁ σιρόκκος, πού
λέγομε ἐμεῖς, ἢ ὁ νοτιάς, διαλύεται,
λειώνει τὸ παγωμένο νερό. Λέει ἐπί
λέξει ὁ Θεοδώρητος: «Εὐρου γάρ ἢ
Νότου πνέοντος, τὸ πεπηγὸς ὕδωρ
διαλύεσθαι πέφυκεν».

ΕΡΩΤ. Θ'

«Τίνι λέγει ὁ Θεὸς “Γενηθήτω φῶς” καὶ “γενηθήτω στερέωμα”»;

Μέ τό ἐρώτημα αὐτό ρωτᾶει κά-
ποιος: «Σέ ποιόν ἀπευθύνεται ὁ Θεός
λέγοντας “γενηθήτω φῶς” καὶ “γενη-
θήτω στερέωμα”»;» Ὁ Θεοδώρητος
ἀπαντᾷ ὅτι σέ κανένα δέν ἀπευθύνεται
ὁ Θεός, «οὐκ ἄλλω τινί κελεύει δημι-
ουργεῖν», ἀλλά μέ τίς ἐκφράσεις αὐτές
ἀπλῶς καλεῖ τὰ μὴ ὄντα σέ ὑπαρξή. Τά
προστάγματα «γενηθήτω φῶς» καὶ
«γενηθήτω στερέωμα» ἐκφράζουν τό
βούλημα τοῦ Θεοῦ. «Πάντα γάρ, φησίν,
ὅσα ἠθέλησεν, ὁ Θεὸς ἐποίησεν». Ἀλλά

ἂν πρόκειται ἀπλῶς γιά βούλημα, γιατί
ἐδῶ παριστάνεται ὁ Θεός νά διατάσσει,
νά ὁμιλεῖ; Ὁ Θεοδώρητος ἀπαντᾷ ὅτι
αὐτό γίνεται ὄχι χάριν τῶν ἀψύχων
ὄντων, ἀλλά χάριν τῶν ἀοράτων δυνά-
μεων, δηλαδή τῶν ἀγγέλων. Γιά νά
ἀκούσουν καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ νά μάθουν
ὅτι ὅλα ἐγίναν μέ τό πρόσταγμα τοῦ
Θεοῦ, μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅλα
εἶναι δημιουργία. «Ἴνα γινῶσιν, ὡς
αὐτοῦ – δηλαδή τοῦ Θεοῦ – κελεύοντος
τά μὴ ὄντα συνίσταται».

(Κατά τήν ἐκφώνηση τῆς παρούσης ἐκπομπῆς παρουσιάσαμε πλατυασμένα
τά παραπάνω καὶ εἶπαμε ἐπί πλέον πνευματικά τινα ψυχωφελῆ νοήματα.)

ΕΡΩΤ. Ι΄

«Διατί τέθεικεν ὁ συγγραφεὺς τὸ “Εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν”;»

Μέ τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ρωτᾷ κάποιος: «Γιατί ὁ ἱερός συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως λέγει τὸ “Εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν;». Ἡ ἀπλή καὶ πολὺ ὠραία ἀπάντηση τοῦ Θεοδώρητου εἶναι ὅτι τὴν φράση αὐτὴ ὁ ἱερός συγγραφεὺς τὴν θέτει γιὰ νὰ πεισθοῦν οἱ

ἀχάριστοι καὶ οἱ βλάσφημοι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατηγοροῦν τὴν κτίση, ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶδε, ἔκρινε, ὅτι ὅλα σ’ αὐτὴν εἶναι καλά. «Ἴνα πείσει τοὺς ἀχάριστους – λέγει – μὴ ψέγειν ἄπερ ἡ θεία ψῆφος ὀνομάζει καλά».

ΕΡΩΤ. ΙΑ΄

«Εἰς οὐρανὸς ἢ δύο εἰσίν;»

«Ἐνας εἶναι ὁ οὐρανὸς ἢ δύο;», λέγει τὸ ἐρώτημα αὐτό. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ Θεοδώρητος θεωρεῖ τὸ ἐρώτημα αὐτό ὡς ἀνόητο. Ἐπὶ λέξει λέγει: «Πολλὴν ἢ ἐρώτησις τῶν πυνθανομένων ἐμφαίνει τὴν ἀνοϊαν». Αὐτοὶ πού ἔκαναν αὐτὸ τὸ ἐρώτημα φαίνεται ὅτι συνέχεαν καὶ περιέπλεκαν αὐτὰ τὰ δύο: Τὸ «οὐρανός» καὶ τὸ «στερέωμα». Αὐτὸ πού ὁ Θεὸς ἔκανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ – πού λέγεται στὴν φράση «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» – καὶ τὸ στερέωμα πού ἔκανε τὴν δευτέρη ἡμέρα. Καὶ θὰ ἔπρεπε, λέγει ὁ Θεοδώρητος, νὰ τὸ καταλάβουν ὅτι πρόκειται περὶ δύο διαφόρων πραγμάτων, γιατί σέ ἄλλο χρόνο δημιουργήθηκε ὁ οὐρανός καὶ σέ ἄλλο χρόνο δημιουργήθηκε τὸ στερέωμα. Ἐπὶ λέξει λέγει: «Ἔδει γάρ καὶ ἐκ τοῦ καιροῦ, καὶ μέντοι καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς δημιουργίας τὸ διάφορον γινῶναι». Γιατί, ὁ μὲν οὐρανός ἐγένετο πρὶν ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ φωτός, τὸ δὲ στερέωμα ἐγένετο μετὰ τὴν δημιουργία τοῦ

φωτός. Καὶ ὁ μὲν οὐρανός ἐγένετο ἀπὸ τὸ τίποτα, τὸ δὲ στερέωμα ἐγένετο ἀπὸ τὰ ὕδατα. Γιατί εἶπε ὁ Θεός, «γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνά μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος». Καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ μᾶς ἀναφέρει ἡ Γραφή ὅτι τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἔργον, μέ τὴν ἔκφραση «καὶ ἐγένετο οὕτως», στὴν συνέχεια μᾶς λέγει καὶ πῶς ἐγένετο τὸ στερέωμα. Λέγει ὅτι διεχώρισε ὁ Θεὸς ἀνά μέσον τοῦ ὕδατος, πού ἦταν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνά μέσον τοῦ ὕδατος, πού ἦταν ἐπάνω τοῦ στερεώματος. Θὰ ἔπρεπε λοιπόν, ἐπαναλαμβάνω, καὶ ἀπὸ τὸν χρόνο δημιουργίας καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο δημιουργίας νὰ καταλάβουν οἱ ἐρωτῶντες ὅτι πρόκειται περὶ δύο διαφόρων πραγμάτων, οὐρανοῦ καὶ στερεώματος: γι’ αὐτὸ καὶ πολὺ δικαίως ὁ Θεοδώρητος λέγει ὅτι ἡ ἐρώτηση «ἐμφαίνει πολλὴν τὴν ἀνοϊαν». Δικαιολογοῦνται ὅμως θὰ ἔλεγε κανεὶς αὐτοὶ πού κάνουν τὸ ἐρώτημα αὐτό, γιατί καὶ τὸ

στερέωμα λέγεται οὐρανός, κατά τήν φράση πού διαβάζουμε: «Καί ἐκάλεσεν ὁ Θεός τό στερέωμα οὐρανόν». Ὁ πρῶτος οὐρανός δέν λέγεται στερέωμα. Πρῶτο οὐρανό ὀνομάζουμε αὐτόν πού ἐννοεῖ ἡ ἔκφραση «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός τόν οὐρανόν καί τήν γῆν» (Γεν. 1,1). Ὁ δεύτερος οὐρανός λέγεται στερέωμα, γιατί πραγματικά ἔγινε ἀπό τήν πήξη τῶν ὑδάτων. Ἡ ρέουσα φύση τῶν ὑδάτων ἔγινε στερεά, «στερέμνιος», ὅπως τό λέγει ἐδῶ ὁ Θεοδώρητος, καί γι' αὐτό προσηγορεύθη «στερέωμα». Καλεῖται δέ καί οὐρανός, γιατί κεῖται ὑπεράνω ἡμῶν τό στερέωμα καί ἔχει τήν τάξη, τήν θέση τοῦ προτέρου οὐρανοῦ. Πολύ δέ σοφός εἶναι ὁ διαχωρισμός αὐτός τῶν ὑδάτων σέ ὕδατα ὑπεράνω τοῦ στερεώματος καί σέ ὕδατα ὑποκάτω τοῦ στερεώματος· γιατί, ὅπως λέγει ὁ Θεοδώρητος, τά μέν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος ὕδατα προφυλάσσουν τά σώματα πού βρίσκονται ἐκεῖ ἀπό τό καῦμα τοῦ ἡλίου, ὅπως πάλι τά ὕδατα πού βρίσκονται κάτω ἀπό τό στερέωμα παρέχουν ἀτμούς στόν ἀέρα πού ξηραίνεται ἀπό τό καῦμα πάλι τοῦ ἡλίου. Ἄς διαβάσω τήν περικοπή, ὅπως τήν γράφει ὁ Θεοδώρητος: «Ἴνα τά μέν ἄνωθεν ἐπικείμενα — τά ὕδατα πού βρίσκονται ἄνωθεν τοῦ στερεώματος — τῇ τε ὑγρότητι καί ψυχρότητι μή συγχωρῇ τῷ πυρί τῶν φωστήρων λωβᾶσθαι τό στερέωμα· τά δέ κάτω μεμενηκότα — δηλαδή τά ὕδατα πού εἶναι κάτωθεν τοῦ στερεώματος — διατρέφῃ τοῖς ἀτμοῖς τόν ἀέρα διαυαίνον καί ξηραίνονον ὑπό τοῦ ἄνωθεν ἐπικειμένου πυρός».

Τέλος πάντων, καί τό στερέωμα εἶναι οὐρανός, ἀλλά δέν πρέπει νά νομίζουμε ὅτι ὑπάρχουν πολλοί οὐανοί. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει στόν πληθυντικό ἀριθμό τόν οὐρανό, λέγουσα «οἱ οὐανοί τῶν οὐρανῶν». Αὐτό συμβαίνει, λέγει ὁ Θεοδώρητος, πολύ ὀρθῶς, γιατί ἡ Ἑβραϊκή γλώσσα ἔτσι ὀνομάζει τόν οὐρανό, ὅπως καί τό νερό· τά ὀνομάζει ὄχι στόν ἐνικό ἀριθμό, ἀλλά στόν πληθυντικό. Λέγομε «οἱ οὐανοί»· λέγομε «τά ὕδατα». Τό ἴδιο θά δοῦμε ὅτι συμβαίνει, λέγει ὁ Θεοδώρητος, καί στήν Ἑλληνική γλώσσα, γιατί λέγομε «Ἀθήνας» καί ὄχι «Ἀθήναν»· λέγομε «Δελφούς» καί ὄχι «Δελφόν». Μήν παραπληθηθοῦμε λοιπόν ἀπό τήν σέ πληθυντικό ἔκφραση «οὐανοί» καί νομίσουμε ὅτι εἶναι πολλοί οὐανοί. «Οὐ τοίνυν ὡς πολλῶν ὄντων τῶν οὐρανῶν ἡ θεία πληθυντικῶς εἶπε Γραφή — λέγει ὁ Θεοδώρητος —, ἀλλά τό ἰδίωμα φυλάξασα τῆς Ἑβραϊδος φωνῆς». Ἀκολουθεῖ δηλαδή τό ἰδίωμα τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, πού ἐκφέρει σέ πληθυντικό ἀριθμό τήν λέξη «οὐρανός», ὡς «οὐανοί».

Ὅμως αὐτό ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς τό κάνει φανερό σέ ἕνα ἄλλο της ψαλμικό χωρίο, πού παρεκκλίνει ἀπό αὐτό τό Ἑβραϊκό ἰδίωμα καί ἐκφέρει τήν λέξη «οὐρανός» σέ ἐνικό ἀριθμό, λέγουσα: «Ὁ οὐρανός τοῦ οὐρανοῦ τῷ Κυρίῳ». Πῶς θά τό ἐρμηνεύσουμε αὐτό; Ὅπως σέ μᾶς πού κατοικοῦμε στήν γῆ ἔχουμε ὄροφον τόν οὐρανό, ἔτσι καί σ' αὐτόν τόν οὐρανό ὑπάρχει ἄλλος ὄροφος, ὁ ὑπερκείμενος οὐρανός.

(Κατά τήν ἐκφώνηση τῆς παρούσης ἐκπομπῆς παρουσιάσαμε πλατυασμένα τά παραπάνω καί εἶπαμε ἐπί πλέον πνευματικά τινα ψυχωφελῆ νοήματα.)

Κατά τήν ἐκπομπή αὐτή ὁμιλήσαμε κατά πρῶτον περί τῶν ἑορταζόντων Δώδεκα Ἀποστόλων καί περί τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ Ὅποια καλεῖται Ἀποστολική, καί στήν συνέχεια ἦλθαμε στήν Σειρά τῶν ἐκπομπῶν μας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων τοῦ Θεοδώρητου.

Ἐρώτ. IB'

«Τί δὴ ποτε μίαν εἰπὼν τήν τῶν ὑδάτων συναγωγὴν, πολλάς μετὰ ταῦτα δηλοῖ;
“Συναχθήτω γάρ, φησί, τό ὕδωρ τό ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ
εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν”».

Ἐρχόμεσθε τώρα στό IB' ἐρώτημα τοῦ Θεοδώρητου, πού λέγει: «Τί δὴ ποτε μίαν εἰπὼν τήν τῶν ὑδάτων συναγωγὴν, πολλάς μετὰ ταῦτα δηλοῖ; “Συναχθήτω γάρ, φησί, τό ὕδωρ τό ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν». Τό ἐρώτημα εἶναι, γιατί ὁ Θεός στόν στίχ. 9 τοῦ κεφ. 1 τῆς Γενέσεως λέγει νά συναχθεῖ τό ὕδωρ τό ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ «εἰς συναγωγὴν μίαν», ἐνῶ παρακάτω λέγει γιά πολλές συναγωγές, «Συνήχθη τό ὕδωρ τό ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν», στόν ἴδιο μάλιστα στίχο. Γιατί λοιπόν ἐνῶ εἶπε πρῶτα γιά μία συναγωγή τῶν ὑδάτων, μετὰ εἶπε γιά πολλές συναγωγές; Ὁ Θεοδώρητος ἀπαντᾷ ὅτι κατὰ βάσιν μία εἶναι ἡ συναγωγή τῶν ὑδάτων, γιατί ὅλα τὰ πελάγη ἐπικοινωνοῦν μεταξύ τους. «Τὰ πελάγη γάρ ἀλλήλοις συνήρμονται». Καί τὰ κάτωθεν τῆς γῆς,

ρυάκια, ποτάμια, ἐπικοινωνοῦν διά πόρων. «Τὰ μὲν κάτωθεν διά τινῶν ὑπογείων πόρων». Λέγει δέ ἡ Γραφή σέ πληθυντικό ἀριθμό γιά τὰ ὕδατα «τὰς συναγωγὰς αὐτῶν», ἐπειδὴ πραγματικά ἄλλο εἶναι τό Ἰνδικό πέλαγος, διαφορετικό τό Ποντικό καί τό Τυρρηνικό. «Ἄλλο μὲν τό Ἰνδικόν πέλαγος, ἄλλο δέ τό Ποντικόν, καί τό Τυρρηνικόν ἕτερον», λέγει ἐπί λέξει ὁ Θεοδώρητος. «Καί ἄλλη ἡ Προποντίς, ἄλλος δέ ὁ Ἑλλάσποντος. Καί ὁ Αἰγαῖος ἕτερος, ἄλλος δέ ὁ Ἰώνιος κόλπος». Ἐπειδὴ λοιπόν ἔχουμε διαφόρους συναγωγές τῶν ὑδάτων, γι' αὐτό ἔχουμε σέ πληθυντικό ἀριθμό τήν ἔκφραση «συναγωγὰς». Ἐπειδὴ ὅμως ὅλα τὰ ὕδατα μεταξύ τους ἐπικοινωνοῦν, γι' αὐτό ἔχουμε καί σέ ἐνικό ἀριθμό τήν ἔκφραση «συναγωγὴν». Ἡ Ἁγία Γραφή καί στήν ἔκφρασή της ἀκόμη εἶναι θαυμαστή!

Ἐρώτ. ΙΓ'

«Τί δὴ ποτε τὰς οὐκ ἐδωδόμεους βοτάνας βλαστῆσαι προσέταξεν ὁ Θεός;»

Συνεχίζουμε τὰ ἐρμηνευτικά μας στήν Παλαιά Διαθήκη, προσφέροντες τίς ἐρωταπαντήσεις τοῦ Θεοδώρητου στό βιβλίον

τῆς Γενέσεως. Εὕρισκόμεθα στήν ΙΓ' ἐρώτηση, ἡ ὅποια λέγει: «Τί δὴ ποτε τὰς οὐκ ἐδωδόμεους βοτάνας βλαστῆσαι προ-

σέταξεν ὁ Θεός;». Δηλαδή, γιατί ὁ Θεός διέταξε νά βλαστήσουν μὴ φαγώσιμες βοτάνες; Ἡ ἀπάντηση τοῦ Θεοδώρητου εἶναι ὅτι αὐτές οἱ μὴ φαγώσιμες βοτάνες γιὰ τόν ἄνθρωπο εἶναι φαγώσιμες γιὰ τὰ γένη τῶν ζώων. Δηλαδή, γιὰ τὴν τροφή τῶν ζώων ὁ Θεός διέταξε νά βλαστήσουν οἱ μὴ φαγώσιμες βοτάνες γιὰ τόν ἄνθρωπο. Πολλά εἶναι τὰ γένη τῶν ἀλόγων ζώων λέγει ὁ Θεοδώρητος. Τὰ μὲν εἶναι θηρία, τὰ δὲ προσαγορεύονται κτήνη· καὶ τὰ μὲν ἔρπετά, τὰ δὲ πτηνά. Καὶ γιὰ ὅλα αὐτά τὰ γένη ὁ Θεός πρόσφερε τροφή, αὐτὴν τὴν τροφή πού δέν εἶναι χρήσιμη γιὰ τόν ἄνθρωπο. Τό λέγει καὶ τό ψαλμικό: «Τῷ ἔξανατέλλοντι χόρτον τοῖς κτήνεσι καὶ γλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων». Ὁ Θεός φρόντισε γιὰ τὴν τροφή τῶν ζώων νά τρέφονται ἀπὸ βοτάνες, ἀπὸ γλόη μὴ φαγώσιμη ἀπὸ τόν ἄνθρωπο. Καὶ ἔτσι αὐτά πού εἶναι ἄχρηστα γιὰ τόν ἄνθρωπο εἶναι χρήσιμα γιὰ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ὅμως ζῶα εἶναι χρήσιμα πάλι γιὰ τόν ἄνθρωπο. Ὅπως τό λέγει ὁ Θεοδώρητος ἐδῶ «τό τοίνυν τούτῳ ἄχρηστον – αὐτό πού εἶναι ἄχρηστο γιὰ τόν ἄνθρωπο – ἐκείνῳ χρήσιμον – γιὰ τό ζῶο εἶναι χρήσιμο – , καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἀναγκαῖα τοῖς δι' ἄνθρωπον γεγεννημένοις ἀρμόδια» – γιὰ τὰ ζῶα πού ἔγιναν γιὰ τόν ἄνθρωπο εἶναι ἀρμόδια, εἶναι ἀναγκαῖα.

Ἀκόμη καὶ μία ἄλλη ἀπάντηση ἔχει νά προσφέρει ὁ Θεοδώρητος στό ἐρώτημα «Τί δὴ ποτε τὰς οὐκ ἐδωδίμους βοτάνας βλαστήσαι προσέταξεν ὁ Θεός;», γιατί, δηλαδή, ὁ Θεός διέταξε νά βλαστήσουν οἱ μὴ φαγώσιμες γιὰ τόν ἄνθρωπο βοτάνες. Ἡ ἄλλη ἀπάντηση τοῦ Θεοδώρητου εἶναι ὅτι αὐτά τὰ μὴ φαγώσιμα βότανα εἶναι ἀναγκαῖα, εἶναι φάρμακα γιὰ τίς ἀρρώστιες τοῦ ἀνθρώπου. Προεῖδε ὁ Θεός ὅτι ὁ ἄνθρωπος θά ἁμαρτήσῃ καὶ σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας θά ἔλθῃ ἡ ἀρρώστια καὶ ὁ θάνατος· καὶ γιὰ θεραπεία, λοιπόν, τῆς ἀσθενείας ἔδωσε αὐτά τὰ «οὐκ ἐδωδίμα βότανα», αὐτά τὰ μὴ φαγώσιμα βότανα. Τό ξέρουν, λέγει, καὶ οἱ ἰατροὶ ὅτι αὐτά τὰ βότανα πού φαίνονται σάν δηλητήρια, ὅταν ἀναμειχθῶν μέ ἄλλες βοτάνες, γίνονται φάρμακα, ἀποδιώκουν τὴν ἀρρώστια καὶ προσφέρουν τὴν ὑγεία. Νά διαβάσω τὴν περικοπή, ὅπως τό λέγει τό κείμενο τοῦ Θεοδώρητου: «Καὶ τοῦτο μάθοι τις ἂν ἀκριβέστερον παρά τῶν τὴν ἰατρικὴν ἡσκημένων τέχνην· ὅτι καὶ τὰ δοκοῦντα εἶναι δηλητήρια – καὶ αὐτά τὰ βότανα, τὰ μὴ φαγώσιμα πού φαίνονται γιὰ δηλητήρια – παθῶν ἐστὶν ἰατήρια – εἶναι θεραπευτήρια ἀσθενειῶν, γιατί – κεραυνύμενα γὰρ ἑτέραις βοτάναις ἀλεξίκακα γίνεται καὶ ὑγείας παρεκτικά».

ΑΠΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ

Μηριαία Ἐκδόση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἰούνιος 2009 – Τεύχος 30

Ἰδιοκτήτης

Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Δημητσάνα 220 07 Κ.Τ. 8294

Ἐκδότης-Συντάκτης

Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Διευθυντής

Ἀρχμ. Ἰάκωβος Κανάκης

220 07 Δημητσάνα - Τηλ. 27950-31217

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:

Ἀρχμ. Γρηγόριος Κιωστῆς